25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6882 — 25 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 11 ՇԱՊԱՆ 1326 — 7 Septembre 1908 — 25me année — N. 6882

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ - ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամեայ	45 »
Դուրսի համար տարեկան	108 »
» » վեցամեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌وِلك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱԱՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Գ. Խրիսթօ Մաթեով, որ քիչ ժամանակ առաջ մակեդոնական ներքին կազմակերպութեան կողմէ Երիտասարդ-Թուրքերու հետ բանակցութեան մտնելու դրկուած էր, հետևեալ չահեկան ու խիստ պիտի քանախօսութիւնը ըրած է, արական գիմնազիոնի սրահին մէջ Սեւանիկի քաղաքացիներու կողմէ ի պատիւ իրեն արուած երեկոյթին ատենը.

Քաղաքացիներ,

Սէր նոյնէն ձեր մէջը Սեւանիկ եմ. այս քաղաքին մէջ, ուր մանկութեանս տարին կրթութիւնս ու զիտական զարգացումս առած եւ չոմանասութեանս տարին երիտասարդութիւնը գիտութեան ու յեղափոխութեան մէջ դատարկած եմ. անշուշտ ձեզի ծանօթ եմ ուրիշ ընկերներուս՝ ամենք տակաւին ողջ, իսկ ոմանք արդէն մեռած։ Շատ արարքներ, չատ կրքատաններ ու տանջանքներ, մէկ խօսքով, չատ վնասներ բերին ձեր գլխուն այս 10-15 յեղափոխական տարիներուն մէջ։ Բայց պիտի ենդրեմ որ ներէք մեզի, ու պիտի ներէք, ո՛չ թէ որովհետև մենք ձեզի հետ ու թերևս ձենէ աւելի տառապեցանք, այլ որովհետև վչտերուն քով դուք ուրախութեան չատ վայրկեաններ փորձեցիք ու կը փորձէք, այն վայրկեաններուն պէս, ուր որոշ աղատութիւն ձեռք բերած և կամ մօտեցած ենք. ազատութեան։ Նմանօրինակ քանի մը վայրկեաններ եղան վերջին 5 տարիներուն մէջ. այսպէս է այսօրուան վայրկեանն ալ, որուն մէջ ամանադրական ազատութիւնները յայտարարուեցան։

Թէ բարեփոխումները յեղափոխական կուսակցութեան արդիւնքն են —, ասիկա ամենքն ալ գիտեն։ Այսօրուան ամանադրական ազատութիւնները ձեռք բերելու գլխաւոր դրդապատճառը նորէն մեր յեղափոխական կռիւներն են։ Պարապ տեղը չէ որ Խնվէր պէյի, Նիազի պէյի և ուրիշներու պէս երիտասարդ-Թուրք պատգամաւորներ կը յայտարարեն, թէ իրենք կրուէվի ու Տէլէվէի գործը չարունակած են։

Քանի մը տարի առաջ — յուսամ թէ մոռցէք — երբ մեզի աքսոր կը դրէին, Մայրս հրապարակին վրայ գոչեցինք. «կեցցէ յեղափոխութիւնը, Vive la Révolution!»։ Յեղափոխութիւնը կ'ապրի ու այսօր այս միջոցին տեղը ամանադրական ազատութիւնները հռչակուեցան ու այդ հրապարակը կոչուեցաւ «Ազատութեան հրապարակ», Place de la Liberté։

Բայց, Սեւանիկի քաղաքացիներ, Ազատութեան, Եղբայրութեան ու Հաւասարութեան սկզբունքին հռչակուելը ասիկա չի նշանակեր թէ այս սկզբունքը արդեւ ամրողջովին գործադրուած է, թէ Ազատութեան ու Հաւասարութեան լիովին հասած ենք, թէ ոչինչ փոփոխիլ բան մը չունինք, թէ պէտք է ա՛լ ծալենք ձեռքերնիս։

Անշո՛ւշտ առաջ թէ՛ Երիտասարդ Թուրքերը և թէ մենք պէտք է արթնցուցինք, որպէս զի հակադրդեցութիւն մը թող չտանք ու Ամանադրութեան ոգին ժամանակին նոր պահանջներուն համաձայն ընդարձակենք։ Մինչդեռ փաստի Սամանադրութիւնը, 32 տարի առաջ հրատարակուած, թերևս այդ ժամանակին պէտքերը կը գոհացնէր, բայց ան չի կրնար գոհացնել այսօրուան սերունդը։

Իսկ մանաւանդ պէտք մեզի համար, Մակեդոնական Սամանադրութիւնը չի կրնար գոհացնել, այն պատճառաւ որ կռուազարութեան մէջ որոշ ազատ կեդրոնացում կը նախատեսէ, բայց չի նախատեսեր որոշ գաւառական ինքնավարութիւն. իսկ առանց ասոր գործադրանին մէջ կարելի չպիտի ըլլար ամբողջովին կիրարկուիլ Սամանադրութեան հետևեալ սկզբունքը. — Հաւասարութիւն։

Սամանեան լայնամտաւոր կայսրութիւնը կազմուած է նահանգներէ, գաւառներ քաղաքակրթութիւններով եւ գաւառներ ազանդութիւններով։ Եթէ Սամանադրութիւնը գաւառական ինքնավարութիւնը չի նախատեսեր, հաւասարութեան սկզբունքը մի միայն թուղթի վրայ պիտի մնայ, և փոքրամասնութիւններու իրաւունքները չպիտի պաշտպանուին։ Մենք, Մակեդոնացի Գուլկարներս, միայն նահանգային ինքնավարութեամբ մը պիտի կրնանք թուրքերուն հաւասար իրաւունքներ ունենալ։ Self provincial gouvernement.

Այն ժամանակ միայն Մակեդոնիայի մէջ քաղաքակրթութիւնները, վարչական մարմինները ու դատարանները թուրքերէ ու Քրիստոնեաներէ —գլխաւորապէս Գուլկարներ— հաւասարապէս պիտի պաշտպանեն. այն ատեն միայն մեր լեզուն, իրը մեծամասնութեան լեզուն երկրին մէջ, քաղաքացիութեան իրաւունք պիտի կարենայ ստանալ թուրքերուն հետ հաւասարապէս։

Անշուշտ յանդարձին լեզուին իրաւունքներն ալ չպիտի ժիտենք իրը պաշտօնական լեզու՝ թուրքերէնին ու պուլկարերէնին հետ։

Նահանգային ինքնավարութիւնէն Տէրութեան համար վախ չկայ ու չի կրնար ըլլալ։ Աւստրիա ազգութիւն մըն է չատ մը նահանգային ինքնավարութիւններով (Չէխիա, Մրուավիա եւն.)։ Անգլիա, առաջին ուսուցիչը ու ամանադրական գաղափարներու դասական երկիրը, լայն ազատութիւններու դասական երկիրը, լայն ազատութեամբ տերութիւն մըն է չատ մը նահանգային ինքնավարութիւններով։ Ան յանախ իր նախանձելիութեամբ պատգամ նահանգային ինքնավարութիւն կուտայ, ուր որ ասոր պէտքը անհրաժեշտ կ'ըլլայ կարգ մը ցեղային, քաղաքակրթական և աւանդական պէտքերով։ Ու եթէ ոմանք ո և է վտանգ մը կը նշմարեն նահանգային ինքնավարութիւնէն, միանգամ ընդ միշտ պէտք է հասկնան որ վտանգը կրնանի ու աւելի է, եթէ բնակչութեան մէջ յեղափոխական տրամադրութիւններու ու գործունէութեան հոգ մչակուի։ Սակն տերութեան ամենէն աւելի Թուրքերոյ մօտաւոր եւ հեռաւոր չահերը կը պահանջեն որ ան ինքնաբերաբար ու արդի Մակեդոնիայի պէտքերուն նահանգներու ինքնավարութիւն տայ և ոչ թէ ստիպում որ զայն իրմէ իրեն։ Ժէնն-Թիւրքերուն կը մնայ ընտրել հետևեալ երկուքէն մէկը — կամ իրական հաւասարութիւն ու հետևաբար խաղաղութիւն ու բարգաւաքութիւն պէս, ուր որոշ ազատութիւն ձեռք բերած և կամ մօտեցած ենք. ազատութեան։ Նմանօրինակ քանի մը վայրկեաններ եղան վերջին 5 տարիներուն մէջ. այսպէս է այսօրուան վայրկեանն ալ, որուն մէջ ամանադրական ազատութիւնները յայտարարուեցան։

Թէ բարեփոխումները յեղափոխական կուսակցութեան արդիւնքն են —, ասիկա ամենքն ալ գիտեն։ Այսօրուան ամանադրական ազատութիւնները ձեռք բերելու գլխաւոր դրդապատճառը նորէն մեր յեղափոխական գործն են։ Պարապ տեղը չէ որ Խնվէր պէյի, Նիազի պէյի և ուրիշներու պէս երիտասարդ-Թուրք պատգամաւորներ կը յայտարարեն, թէ իրենք կրուէվի ու Տէլէվէի գործը չարունակած են։

Քանի մը տարի առաջ — յուսամ թէ մոռցէք — երբ մեզի աքսոր կը դրէին, Մայրս հրապարակին վրայ գոչեցինք. «կեցցէ յեղափոխութիւնը, Vive la Révolution!»։ Յեղափոխութիւնը կ'ապրի ու այսօր այս միջոցին տեղը ամանադրական ազատութիւնները հռչակուեցան ու այդ հրապարակը կոչուեցաւ «Ազատութեան հրապարակ», Place de la Liberté։

Բայց, Սեւանիկի քաղաքացիներ, Ազատութեան, Եղբայրութեան ու Հաւասարութեան սկզբունքին հռչակուելը ասիկա չի նշանակեր թէ այս սկզբունքը արդեւ ամրողջովին գործադրուած է, թէ Ազատութեան ու Հաւասարութեան լիովին հասած ենք, թէ ոչինչ փոփոխիլ բան մը չունինք, թէ պէտք է ա՛լ ծալենք ձեռքերնիս։

Անշո՛ւշտ առաջ թէ՛ Երիտասարդ Թուրքերը և թէ մենք պէտք է արթնցուցինք, որպէս զի հակադրդեցութիւն մը թող չտանք ու Ամանադրութեան ոգին ժամանակին նոր պահանջներուն համաձայն ընդարձակենք։ Մինչդեռ փաստի Սամանադրութիւնը, 32 տարի առաջ հրատարակուած, թերևս այդ ժամանակին պէտքերը կը գոհացնէր, բայց ան չի կրնար գոհացնել այսօրուան սերունդը։

Իսկ մանաւանդ պէտք մեզի համար, Մակեդոնական Սամանադրութիւնը չի կրնար գոհացնել, այն պատճառաւ որ կռուազարութեան մէջ որոշ ազատ կեդրոնացում կը նախատեսէ, բայց չի նախատեսեր որոշ գաւառական ինքնավարութիւն. իսկ առանց ասոր գործադրանին մէջ կարելի չպիտի ըլլար ամբողջովին կիրարկուիլ Սամանադրութեան հետևեալ սկզբունքը. — Հաւասարութիւն։

Սամանեան լայնամտաւոր կայսրութիւնը կազմուած է նահանգներէ, գաւառներ քաղաքակրթութիւններով եւ գաւառներ ազանդութիւններով։ Եթէ Սամանադրութիւնը գաւառական ինքնավարութիւնը չի նախատեսեր, հաւասարութեան սկզբունքը մի միայն թուղթի վրայ պիտի մնայ, և փոքրամասնութիւններու իրաւունքները չպիտի պաշտպանուին։ Մենք, Մակեդոնացի Գուլկարներս, միայն նահանգային ինքնավարութեամբ մը պիտի կրնանք Թուրքերուն հաւասար իրաւունքներ ունենալ։ Self provincial gouvernement.

Այն ժամանակ միայն Մակեդոնիայի մէջ քաղաքակրթութիւնները, վարչական մարմինները ու դատարանները Թուրքերէ ու Քրիստոնեաներէ —գլխաւորապէս Գուլկարներ— հաւասարապէս պիտի պաշտպանուին. այն ատեն միայն մեր լեզուն, իրը մեծամասնութեան լեզուն երկրին մէջ, քաղաքացիութեան իրաւունք պիտի կարենայ ստանալ Թուրքերուն հետ հաւասարապէս։

Անշուշտ յանդարձին լեզուին իրաւունքներն ալ չպիտի ժիտենք իրը պաշտօնական լեզու՝ Թուրքերէնին ու պուլկարերէնին հետ։

Նահանգային ինքնավարութիւնէն Տէրութեան համար վախ չկայ ու չի կրնար ըլլալ։ Աւստրիա ազգութիւն մըն է չատ մը նահանգային ինքնավարութիւններով (Չէխիա, Մրուավիա եւն.)։ Անգլիա, առաջին ուսուցիչը ու ամանադրական գաղափարներու դասական երկիրը, լայն ազատութեամբ տերութիւն մըն է չատ մը նահանգային ինքնավարութիւններով։ Ան յանախ իր նախանձելիութեամբ պատգամ նահանգային ինքնավարութիւն կուտայ, ուր որ ասոր պէտքը անհրաժեշտ կ'ըլլայ կարգ մը ցեղային, քաղաքակրթական և աւանդական պէտքերով։ Ու եթէ ոմանք ո և է վտանգ մը կը նշմարեն նահանգային ինքնավարութիւնէն, միանգամ ընդ միշտ պէտք է հասկնան որ վտանգը կրնանի ու աւելի է, եթէ բնակչութեան մէջ յեղափոխական տրամադրութիւններու ու գործունէութեան հոգ մչակուի։ Սակն տերութեան ամենէն աւելի Թուրքերոյ մօտաւոր եւ հեռաւոր չահերը կը պահանջեն որ ան ինքնաբերաբար ու արդի Մակեդոնիայի պէտքերուն նահանգներու ինքնավարութիւն տայ և ոչ թէ ստիպում որ զայն իրմէ իրեն։ Ժէնն-Թիւրքերուն կը մնայ ընտրել հետևեալ երկուքէն մէկը — կամ իրական հաւասարութիւն ու հետևաբար խաղաղութիւն ու բարգաւաքութիւն պէս, ուր որոշ ազատութիւն ձեռք բերած և կամ մօտեցած ենք. ազատութեան։ Նմանօրինակ քանի մը վայրկեաններ եղան վերջին 5 տարիներուն մէջ. այսպէս է այսօրուան վայրկեանն ալ, որուն մէջ ամանադրական ազատութիւնները յայտարարուեցան։

Թէ բարեփոխումները յեղափոխական կուսակցութեան արդիւնքն են —, ասիկա ամենքն ալ գիտեն։ Այսօրուան ամանադրական ազատութիւնները ձեռք բերելու գլխաւոր դրդապատճառը նորէն մեր յեղափոխական գործն են։ Պարապ տեղը չէ որ Խնվէր պէյի, Նիազի պէյի և ուրիշներու պէս երիտասարդ-Թուրք պատգամաւորներ կը յայտարարեն, թէ իրենք կրուէվի ու Տէլէվէի գործը չարունակած են։

Քանի մը տարի առաջ — յուսամ թէ մոռցէք — երբ մեզի աքսոր կը դրէին, Մայրս հրապարակին վրայ գոչեցինք. «կեցցէ յեղափոխութիւնը, Vive la Révolution!»։ Յեղափոխութիւնը կ'ապրի ու այսօր այս միջոցին տեղը ամանադրական ազատութիւնները հռչակուեցան ու այդ հրապարակը կոչուեցաւ «Ազատութեան հրապարակ», Place de la Liberté։

Բայց, Սեւանիկի քաղաքացիներ, Ազատութեան, Եղբայրութեան ու Հաւասարութեան սկզբունքին հռչակուելը ասիկա չի նշանակեր թէ այս սկզբունքը արդեւ ամրողջովին գործադրուած է, թէ Ազատութեան ու Հաւասարութեան լիովին հասած ենք, թէ ոչինչ փոփոխիլ բան մը չունինք, թէ պէտք է ա՛լ ծալենք ձեռքերնիս։

Անշո՛ւշտ առաջ թէ՛ Երիտասարդ Թուրքերը և թէ մենք պէտք է արթնցուցինք, որպէս զի հակադրդեցութիւն մը թող չտանք ու Ամանադրութեան ոգին ժամանակին նոր պահանջներուն համաձայն ընդարձակենք։ Մինչդեռ փաստի Սամանադրութիւնը, 32 տարի առաջ հրատարակուած, թերևս այդ ժամանակին պէտքերը կը գոհացնէր, բայց ան չի կրնար գոհացնել այսօրուան սերունդը։

Իսկ մանաւանդ պէտք մեզի համար, Մակեդոնական Սամանադրութիւնը չի կրնար գոհացնել, այն պատճառաւ որ կռուազարութեան մէջ որոշ ազատ կեդրոնացում կը նախատեսէ, բայց չի նախատեսեր որոշ գաւառական ինքնավարութիւն. իսկ առանց ասոր գործադրանին մէջ կարելի չպիտի ըլլար ամբողջովին կիրարկուիլ Սամանադրութեան հետևեալ սկզբունքը. — Հաւասարութիւն։

Սամանեան լայնամտաւոր կայսրութիւնը կազմուած է նահանգներէ, գաւառներ քաղաքակրթութիւններով եւ գաւառներ ազանդութիւններով։ Եթէ Սամանադրութիւնը գաւառական ինքնավարութիւնը չի նախատեսեր, հաւասարութեան սկզբունքը մի միայն թուղթի վրայ պիտի մնայ, և փոքրամասնութիւններու իրաւունքները չպիտի պաշտպանուին։ Մենք, Մակեդոնացի Գուլկարներս, միայն նահանգային ինքնավարութեամբ մը պիտի կրնանք Թուրքերուն հաւասար իրաւունքներ ունենալ։ Self provincial gouvernement.

Այն ժամանակ միայն Մակեդոնիայի մէջ քաղաքակրթութիւնները, վարչական մարմինները ու դատարանները Թուրքերէ ու Քրիստոնեաներէ —գլխաւորապէս Գուլկարներ— հաւասարապէս պիտի պաշտպանուին. այն ատեն միայն մեր լեզուն, իրը մեծամասնութեան լեզուն երկրին մէջ, քաղաքացիութեան իրաւունք պիտի

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Օգոստոս 15 թուականով յարգելի խմբագրութիւնդ ուղղած նամակս, որ հասել էիք հրատարակել Աշխարհի օգոստոս 24ի համարում, Ձեր կողմից մի չարաշահութիւններ տեղի ունեցան, որոնք, իմ կարծիքով, թերիմացութեան արդիւնք են միայն։

Հանրագիրս կարծիքը այդ տեղիս լուսաբանելու համար, թոյլ տուէք խնդրեմ, մի քանի անհրաժեշտ բացատրութիւններ տալու։

Նախ պէտք է ասել, որ Հնչակեան կուսակցութիւնը երբէք դէմ չէ —ինչպէս որ հանրագիրը ցեղերուն հասցուում էր Ձեր նկատողութիւններից— հայ-թրքական համերաշխ գործակցութեան։ Որպէս ընկերվարական մի կուսակցութիւն, նա չէրմ կրնար ձգտում է ցեղային համերաշխութեան գաղափարի իրականացմանը։ Եթէ Փարիզի կոնգրեսին վերաբերեալ է վերաբերել, զրուեց անպայման չի կարելի եղրակացնել, որ Հնչակեան կուսակցութիւնը հակառակ է հայ-թրքական համերաշխութեան և անկեղծօրէն ցանկացող չէ նրա իրագործմանը։ Այդ հեռաւորութիւնը սնող ենթադրութիւն է միայն։ Մի կուսակցութիւն, որ իր գրաչակի վրայ արձանագրում է «Հնչակեանները, լոյսը երկրների, միացէ՛ք» վեհ կոչը, այդպիսի կուսակցութիւնը չի կարող կրք ունենալ, առանց դատապարտելու իր հիմնական սկզբունքներին, հակառակիր ազգերի եղբայրութեան գաղափարին։ Ընդհակառակը, իր քսանամեայ փոխարկելից գոյութեան ընթացքում Հնչակեան կուսակցութիւնը գրասոր ու գործնական պրօպագանդայով արձարձել է միշտ միջազգային համերաշխութեան մտքերը ու ջանացել է հարեւան ազգութիւնների միջից մինդամ ընդ միշտ վերացնել ազգայնական տարաբնութեան ու թշնամութեան պատնէշները և ձեռք-ձեռքի տուած ապատութեան դասի համար մարտում այդ ազգերի բոլոր ընդդիմադիր կուսակցութիւնների հետ՝ ներդաշնակ ու համակարգ գործելակերպով կիսա մղել ամեն տեսակ բռնութիւնների դէմ։

Այդ իրողութեան վկայութեան տալիս կարող են ծանուցել Կովկասեան յեղափոխական չարժումները և հայ-թաթար. ընդհարումները, ուր Հնչակեան կուսակցութիւնը՝ հակառակ իր դէմ ցցուած անվերջ դժուարութիւններին՝ համերաշխութեան ձեռք էր մեկնում մի կողմից յեղափոխական տարրերին՝ անարդ Ցարիզմը տապալելու համար, միւս կողմից՝ Թաթար ազգաբնակութեան, վերջ տալու համար այն եղբայրասպան կռտորածին, որ դիւային նենգութեամբ կազմակերպուել էր Ցարիզմի գործակալների դրդումով..... (*)

Բայց և վերոյիշեալ օրինակից, կայ և մի այլ վկայ, որ ուելի քան պերճախօս է։ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը դեռ 1906ին, «Հնչակի» սեպտ.-հոկտ. միացեալ համարով պաշտօնապէս կոչ ուղղեց Հայ Յեղափոխական կազմակերպութիւններին, որ համերաշխ գործակցութեան համար Հայ-Յեղափոխական մի Կոնդրէս գումարի, և յետոյ, երբ կարելի է, Թիւրքիայում գործող լոյս քաղաքական կուսակցութիւններից մի Ընդհանուր Կոնդրէս հրաւիրեն։

Ահա այդ պաշտօնական գրութիւնը.

«Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը սկզբունքով ընդունում և համաձայն է, որ բան կարելւոյն փութով գումարի ՀԱՅ-ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿՈՆԴՐԷՍ,—գալիք քաղաքական անհրաժեշտութիւնին միասնաւս ջանքերով դիմակրաւելու համար։

«Կեդրոնական Վարչութիւնս գտնում է ընկեր Մուրատի առաջարկը (**) բոլորովին նպատակայարմար և ժամանակին։

«Վերոյիշ ենք, որ միւս կուսակցութիւններն էլ իրենց բարեհաճ համաձայնութիւնը կը յայտնեն և «ՀԱՅ-ՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆ ԿՈՆԴՐԷՍԸ» կայանալուց յետոյ, ի հարկին, նախաձեռնութիւն կ'առնենք թիւրքայի մէջ գործող քաղաքական բոլոր կուսակցութիւններից մի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՈՆԴՐԷՍ գումարելու»։

Այս գրական, չոչափելի ապացոյցներից յետոյ հանգամանալի է, ուրեմն, որ Հնչակեան Կուսակցութիւնը խանդաղատ ուրախութեամբ կարող է համերաշխիլ Թուրք ժողովրդի ու նրա ծոցից դուրս եկած կուսակցութիւնների հետ։ Նա բաւական անչափ ցանկանում է խաղաղ ընթացք տալ երկար դարերի ընթացքում ստեղծուած ցեղային թշնամական-վրիժառու կրքերը ու եղբայրացած մեռելներն նշանաբանով, ազգերում միութեան չարերով ու իրենցներով՝ միասին աշխատիլ բովանդակ երկրի ազատագրութեան համար, Ազատութեան, Հաւասարութեան ու Արդարութեան սկզբունքների լիակատար յաղթանակի համար։

Ինչ վերաբերում է Բարիզի Կոնգրէսին, ուր Հնչակեանները մասնակցութիւն չունեցան, այդ մասին լուրջ պատճառներ կան, որոնք մասամբ պարզել եմ նախորդ նամակս և որ դարձեալ սերտրդ չեմ հասցուում կրկնել։

Առաջին պրոմտնան այն է, որ Կոնդրէսի կազմակերպիչ բիւրոն՝ բաղկացած երեք կուսակցութիւններից, իր մէջ կամ կոնխորդանցիաները տուեց նախապէս միւս կազմակերպութիւնների հաւանութեան ենթարկելու, պարտաւորիչ էր դարձրել նրանց համար։ Բացի այդ հանդամանքից, ինչ որ նկատուում արժանի մի պարագայ է, գծուած կանոնագծմանների մէջ մի էական կար, որ ասում էր թէ օրենսդրական ծրագրերների վիճաբանութիւնը Կոնգրէսի զբաղման առարկաներից դուրս է մնալու։ Մինչդեռ Հնչակեան Կուսակցութեան չէրմ փոփոխ էր մի որոշ հանձնաժողովի գալ, գէթ հասկանալի չարիք, այդ կարելւոր, նիւթական հարցի մասին, որկոր կախում ունէր ապագայ ներկայացուցչական բէմիմի ձեւը, եղանակը և անդրանկ թիւրքաբնակութեան հարցը։

Այդ իսկ պատճառներով Հնչակեան Կուսակցութիւնը և իր հետ միասին ուրիշ քաղաքական մարմիններ ձեռնպահ մնացին ու չմասնակցեցին։

Բուսական է միայն այսքանը ասել, որ հրատարակած 10ի չափ կուսակցութիւններից միայն ձի ներկայ եղան Կոնդրէսին։ Մակեդոնական, յունական, արաբական, այրմական, քրդական, հայկական միւս երկու կազմակերպութիւնները, եայնչ, բարգարոյնցին։ Պ. Պ. Մինասեան Զերարն ու Արշակ Զօրմանեանը նոյնպէս, որ պաշտօնապէս հրաւիրուած էին, փերոյիչեալ պատճառներով ներկայ չդրուեցան։

Այս բարդարութիւններից յետոյ, կարծեմ, ոչ մի մտքի կէտ չի մնում՝ պասպ ենթադրութիւնների տեղի տալ Հնչակեան Կուսակցութիւնն ունեցած դիրքի նկատմամբ։

Լիապէս լսելով, որ Արեւելքի էջերում տեղ պիտի տաք այդ նամակին էլ, ընդունեցէք, խնդրեմ, յարգանքներս հաստատելիս։

Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆՑ

Բարիզ, 27 Օգոստ. 1908

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՑ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմանեան Սամանադրութիւնն ալ վերահաստատուած... Ու օտարութեան անհաշտ մթնոլորտին պահին մը խորհացած ամերիկահայ տարագիրներս հայրենիք վերադառնալու հեռանկարը խանդաղատ զիրար կ'ողջագուրենք, կը գիրկընդխառնուինք եղբայրական հանդիսաւոր խոսակցով։

«Աչքդ լոյս, բարիրտ ալ աչքերը լոյս»։

Մէկ ազգի և մէկ հայրենիքի զաւակներ, արտաքսուն բարեմտդիութեամբ և անասելի խանդով մը օդը կը թնդացնենք։ Չէ՞ մի որ հայ և թուրք հայրենիքին մէջ ուելի կամ նուազ կը ապրէին, չէ՞ մի որ նոյն հայ և թուրք օտարութեան խարխափումներու անձնատուր հաստատակամ կը տառապէին։ Ու անմնական չէ՞ որ, իսարլին մէջէն միասին քալով անցուր հաստատուն դիրքերու միասին տոկացող ժողովուրդ մը ազատութեան վաղորդայնին, լուսաղարդուած փրկարար հոմանիներուն մէջ՝ միահամուռ կ'երգէին երգը ազատութեան, եղբայրութեան և հաւասարութեան։

Ի՞նչ նորօրինակ յեղաշրջում... Կնանքի մէջ մէկ օրէն միւսը յեղաշրջումներ կան, որոնք իրականութիւններ ըլլալով հանդերձ՝ անցեալի տխուր վերյիշումներով չի կրնար ընդունիլ կատարեալ բուռնութիւն։ Այսպէս էր ամերիկահայ տարագրութիւնը։ Երբ առաջին անգամ հեռագիրները կայսերական կառավարութեան Սամանադրութիւնն վերահաստատումը կ'առեւտեն, ամերիկահայ տարագրութիւնը որ Հայրենիքի սիրովը կը տառապի, Հայրենիք վերադառնալու, հոն տարուելու և հոն... գեղեցիկ առաջադրութիւնը ունի, ասչի օրը կ'ընենք սկսողիկ հովիւ մը կ'ասէր։ Չէ՞ մի որ տարիներու ընթացքին մէջ խառարի մէջ ապրող ժողովուրդ մը մէկէն ի մէկ կրը լոյս աչխարհ կը բերուի, իր ազատագրութեան հանդէպ սիրտերի մատնումներով կը ասնչուի։

«Թիչ մը ալ սէրք է ապառեր» կը փափաքինք, քանի մը օրէն Պոլսոյ հայ թերթերը կը հասնին։ Ու հիմա Ամերիկը ձեռք ձեռք կը պատցնենք, պատիւ մը Ամերիկին որուն իր քաղաքացիոյ տարուան գայութեան իրաւունքին մէջ առաջին անգամն է որ կ'ապահովուած։

«Սամանադրութեան վերահաստատումը իրողութիւն է այլ եւս» կ'ըսեն տարագիրները, ու ամենքս միասին սրտաբուխ կը կանչենք. «կեցցէ՛ն Ազատութիւն, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն և կեցցէն երիտասարդ ազատամիտ Թուրքերը և Թրքահայ լմնակցութիւնը։»

Ու երբեմն յուսահատ բախտին անձնատուր Ամերիկահայ «Մայմասէիպ» տարագրութիւնը, այսօր ազատութեան լուսարձակին խեղդակ, ինքնամոլութեամբ, ինքնատերացումի գեղեցիկ ճիգերով կը գտնուինդ։ Ուրախութեան ճիչ գեղեցիկ ցուցադրում։ Օտարութեան ճամբաներուն մէջ խարխափող երկիրի Ամերիկահայ տարագրութիւն մը, այսօր՝ խանդավառ... խանդավառութիւն մը որ անկարելի է զգիչով նկարագրել և զոր մարդ աչքով տեսնելու է՝ անոր վրայ մտատրագրելու գաղափարը կազմելու համար։

Ծ՛ն, եթէ սա չայտնչիչ Ամերիկան տարիէն առելի այս նիւթական անձկութեամբ չառաջէր, Հայ տարագրութիւնը տարիէն առելի անգործութեան մէջ ունեցածն ալ չմսխէր, այսօր Ազատութեան վաղորդայնին մէջ իսկ խառներամ պիտի դիմէր Հայրենիք։

«Հայրենիք պէտք է գնալը, ասկայն, Ամերիկահայ օրուան երդն է, ու խումբ խումբ Հայեր այդէն սկսած են վերադառնալ...»։ ՅԱԿՈԲ ԳԱՍԱՔԵԱՆ

Ուստ (Ամերիկա),
Օգոստ. 21

Յ. Գ. Նամակս վերջացուցած փոսթին յանձնել կը պատրաստէի, լուր եկաւ որ Ամերիկահայոց Կորնտրը առաջնորդ Եպիսկ Աբգարեան. Ապասնոնի՝ որ մօտաւորապէս երկու տարիներ է վեր արտասահման կը գտնուէր, քանի մը օրէն Ամերիկա կը հասնի, սանձնելու համար Ամերիկահայոց հոգեւոր առաջնորդութեան կարեւոր պաշտօնը։ Այս մասին յաջորդիւ կը գրեմ։ ՆԱՅԵՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մարիկնպատի մէջ, որ ամէն տարի մէկ քանի չաբաթի չափ գիւանագէտներու ժամադրավայր մը կ'ըլլայ, անցեալ որ Լատուրա Թագաւորը ունկնդրութեան ընդունեց Ֆրանսայի նախարարապետն ու Հոտիպոյ պատգամաւորը, և ժողովուրդը տեսնելով Անգլիոյ Թագաւորին ու Պ. Բէլմանտայի բուռն վիճաբանութիւնը «Օթել Վաքար»ի պատուհանին վրայ, համոզում գոյացաւ թէ կարգադրութիւնք կարեւոր խնդիր մը կայ այս պահուս։ Կը հաստատեն թէ այդ օր կարծեաց փոխանակութիւններ տեղի ունեցած են Մարոքի, Թուրքիոյ, Պարսկաստանի վերաբերեալ, ինչպէս նաեւ քաղաքական ոչխարին այս պահուս ղրկեցող ուրիշ կարեւոր խնդիրներու վրայ։ Բայց չատ հաստատուն է որ այս անգամ խորհրդակցութիւն տեղի ունեցած չէ անգլու-Ֆրանսական խանդին զարծուելութեան վրայ։ Այս խանդը, ինչպէս կը յիշուի, Գերմանիոյ կամ թէ Երրեակ Զինակցութեան խանդին դէմ գործելու համար կազմուած էր։ Մարիէնպատի այս տեսակցութիւնէն առաջ տեղի ունեցած էին Բրօնդէրիի և Իշլի վերատեսակցութիւնները որոնք, ինչպէս կը հաստատուն, բուսական մեծամասնութեան դրութիւնի ձգտումը։ Հիմա, այդ տեսակցութիւններէն ի վեր, տաքցին անդրանիկներն ի վեր, տաքցին անդրանիկներն ի վեր գերմանական ամենամեծ ամենամեծ ամենամեծ

մաբ։ Այս ընդդիմութիւնը մինչեւ ցարդ արդիւնք չունեցաւ, բայց Անգլիոյ գերմանասէր մէկ ընթացքին նշանը պիտի ըլլայ, եթէ այդ երկիրներուն թագաւորը Անգլիոյ հայեացքը փոխուի հիմա։ Արեւելեան խնդիրներու նոր վիճակը ստիպի պիտի ընծայել նաեւ նոր ուղղութիւն մը առաջ բերել Անգլիոյ քաղաքականութեան մէջ։ Եթէ երկու ազգերը իրարու մօտենայ ուզեն, հիմա կրնան ընել գայլ։ Բանի որ Գերմանացւոց և Անգլիացւոց միջազգային մասը պատերազմ չուզեր, և քանի որ կառավարութեանց պետերը և պատասխանատու նախարարները իրենց խիզձին հակառակ կը համարին պատերազմը և անհամաձայն հակառակութիւններ չեն նշմարեր, տարակոյս չկայ թէ խելացութիւն չէ անհին հակառակութիւններով այնպիսի վիճակ մը առաջ բերել, որ փոխադարձ բարեկամութիւնը զարգացնելու, աննման վէճերն ստուարացնելու և թշնամական տրամադրութիւնները զօրացնելու պատճառ կ'ըլլայ։ Եթէ անդամ մը գայանայ այդ փոխադարձ բարեկամութիւնը, այն տանն նաւային շինութեան խնդիրը անգլերէնի հակառակութեան տեսակէտով չի դիտուիր, այլ ընդհանուր քաղաքականութեամբ և երմանական կայութեան տեսակէտով, և կարելի ըլլայ թերեւս յանրընթացութիւն մը տալ այդ չնչութեանց։ Այսու հանդերձ Գերմանիա և Անգլիա պէտք է վարժուին իրենցմէ մէկուն կամ միւսին տպառաքնութեանց ամտարքեր դնուիլ։ Պատուիրելը հարստա է անակնկալներով, և ոչ ոք գիտէ թէ նաւարանէն ծով լծուցուած մեծ զրահաւոր մը առաջին անգամ որո՛ւ դէմ պիտի ուղղէ իր թնդանօթին ռումբերը, եթէ երբեք, իր երկաթէ գոյութիւնը խաղաղութեան մէջ անցնելու նախատեսմամբ չըլլայ։ Եւ զերման կայսրը խաղաղութիւն կը գուշակէ մեզի։ (Նոյն Ֆրայէ Բրեսէ)

ԱԼՊԱՆԻԱՅԻՆԵՐՈՒ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Պոլսէլի մէջ հրատարակուող Ազպաճիա լրագրին հրատարակիչ Տէրվիշ Հիմա, որ Ալպանիա ուղեւորելուն առթիւ Վիեննայէն անցած է, Նոյն Ֆրայէ Բրեսէի մէջ հրատարակեց յօդուած մը, ուր մանրամասնօրէն կը պատմէ Ալպանիոյ մէջ շարժումին պատմութիւնը և կ'ըսէ թէ Երիտասարդ-Թուրքերուն ձեռք բերած յաջողութիւնները Ալպանիացիներուն ազգային աջակցութեամբը եղած են մեծ մասամբ։ Հիմա Ալպանիացիները կը պահանջեն Երիտասարդ-Թուրքերուն կողմէ արուած խոստումներուն իրականացումը՝ շարժման պայմանէն առաջ. այդ խոստումներն են հետեւեալները։— Ալպանիան Ալպանիացիներուն ըլլայ Թուրքիոյ վերահսկութեանը տակ. ամէն բանէ առաջ կ'ուզեն որ ալպանական լեզուն և ազգութիւնը ճանչցուին կառավարութեան կողմէ. երեք կրօնքներու պատկանող Ալպանիացիները միւնոյն իրաւունքները վայելեն. տարեկիզբնացման հիման վրայ կառաքուի Ալպանիոյ ներքին կազմակերպութիւնը. ալպանական օրթոտոքս Եկեղեցին ինքնագլուխ ըլլայ։ Մինչդամայն կը բաղձան որ Ադրիանպոլի ալպանական եղերքները ազատուին Իտալիոյ յարձակումն ազդեցութենէն։ Ալպանիացիները կ'ուզեն ազգային կուսակցութիւն մը կազմել, երեք կրօնքներու պատկանողներէ, որուն նպատակը ըլլայ առաջ տանիլ ներքին ու արտաքին քաղաքականութեան կողմէ մինչեւ հիմա ցոյց արուած գործունէութիւնը։ Ալպանիոյ ազգային կուսակցութենէն ընտրուած երեսփոխանները, Խորհրդարանը բացուելուն պէս, պիտի յայտնեն իրենց ազգային ու քաղաքական պահանջումները։ Եթէ տեսնք բաղձացուած ընդունելութիւնը չգտնեն, ալպանիացի երեսփոխանները ամենաբուն ընդդիմութիւն մը պիտի ընեն։ Աւստրոյ-Հունգարիոյ կողմէ ծրագրուած երկաթուղիին շինութիւնը ուրախութեամբ պիտի ընդունուի, իբրեւ իրականացումը հինաւուրց իղձի մը, ո՛չ միայն Ալպանիացիներուն ընծայուելիք մնաւորական շահերուն համար, այլ նաեւ այն պատճառաւ որ լուսաւոր մտքերը պիտի ըլլայ արգիլելու Սերպիոյ և Սեւ Լեռան մէկ գործակցութիւնը ի վնաս Ալպանիոյ։ Վերջապէս գալով սէրբութեանց բարենորոգիչ ձեռնարկին, Ալպանիոյ շարժումը բնաւ որ և է դիտում չունի ասոր դէմ։ Պետերը այն ազգային կուսակցութեան, որ կազմուելու վրայ է, կը յուսան և կը փափաքին որ, Սամանադրութեան գործադրելուն շնորհիւ, կարելի ըլլայ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ բոլոր անհրաժեշտ նորոգումներուն իրականացումը։ Կ. Պոլսոյ մէջ կազմուելիք Խորհրդարանին միջոցաւ, առանց սէրբութեանց աջակցութեան։

Պ. ՆԱԶԷՎԻՉԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պուլկարիոյ նախկին նախարար Պ. Նազէվիչ, որ պուլկարական Միութեան Բոմիդէին պետն է, սա յայտարարութիւնը ըրեր է վիեննական թերթի մը թղթակցին։— «Այդ քամիդէն կազմած են մէկ քանի պուլկարուսոյցիչներ, որոնք Սոֆիայի մէջ կարգ մը խուզարկութիւններ մակերեսական քաղաքականութեանը դէմ եղան, ինչ որ անհրաժեշտ հետեւանքներ ունեցաւ մակեդոնական նահանգներուն պուլկար ժողովրդեան համար։ Այդ ուսուցիչները յանձնարարեցին մերձեցում մը դէպ ի Բ. Դուռը։ Ոեսոի երբ Սամանադրութիւնը Թուրքիոյ մէջ հրատարակուեցաւ և ժողովրդեան կողմէ այն տեսակ ուրախութեամբ մը ընդունուեցաւ որ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէր իրաց նոր վիճակին տեւականութեանը, վերոյիշեալ ուսուցիչները որոշեցին աշխատիլ իրենց նպատակին իրագործմանը՝ այսինքն իրենց ջանքերը ուղղեցին մերձենալու մը առաջ բերելու Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ, նպատակ մը որուն համար հաստատած էին Միութեան Բոմիդէին։ Իշխանապետութեան բոլոր կուսակցութիւնները միաձայնութեամբ հաւանեցան այդ ծրագրին և պատուիրակներ ղրկեցին նոր Բոմիդէին։ Այս վերջինը իր ծրագրին գլուխը գրած էր ամէնէն առաջ կարգադրելիք խնդիր մը՝ այսինքն հանրային կարծիքին մէջ կատարեալ համաձայնութիւն մը գոյացնել՝ մանկավարժական խնդրոյն համար, որու մասին կարծիքի զանազան հոսանքներ կային Պուլկարիոյ մէջ։ Պուլկար կառավարութիւնը դէշ աչքով չնայեցաւ այդ Բոմիդէին հաստատմանը ու ծրագրին, բայց անոր աջակցութիւնը ընաւ անհրաժեշտ չէր։ Բոմիդէին, ընդհակառակ, պատրաստ է այժ տալու կառավարութեան չտեղուն, անոր այն ջանքերուն համար որոնք կը հետապնդեսին իր ծրագրին։ Պուլկար Բոմիդէին գործերուն իրականացումը նախ կսկսում պիտի ունենայ Կ. Պոլսոյ մէջ դէպքերուն յառաջիկայ ընթացքէն։ Եթէ Երիտասարդ-Թուրքերը հաստատուն ոգիով ազատականութեան չաղին մէջ, եթէ հաստատամտութեամբ գործադրեն Սահմանադրութեան տրամադրութիւնները և եթէ անպատեհ, անօգուտ և նոյն իսկ վնասակար հակումներով չընդդիմանան Օսմ. կայսրութեան զանազան ազգութիւններուն, ինչ տարակոյս չի վերցներ թէ պուլկար Բոմիդէին պիտի կրնայ ի գլուխ հանել իր ծրագիրը։ Մակեդոնիոյ Պուլկարներուն պարտականութիւնն է իրենց բոլոր այժերովը աջակցիլ սահմանադրական գրութեան, զայն խանգելիք որ և է ցոյցէ զգուշանալ և դաշնակցիլ արդարութեան ու ազատութեան համար մաքառող բոլոր տարրերուն։ Ասոր հետեւանքն մը քաջալերութիւն մը պիտի ըլլայ յեսադիմութեան, որ իրոյ նախկին կացութիւնը պիտի վերահաստատէ իր ամէն արաւիրքներովը։»

ՔՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Կայս. Իրատէ մը վերացուց նախապարագ Խորհուրդին որոշումը՝ եւ կանչելու օսմ. զինուորները տնվիճելի կերպով Պարսկաստանի վերաբերող վայրերէն. նաեւ պարսիկ կառավարութեան հետ բանակցութիւնները վերսկսիլ՝ սահմանագլուխի զանազան խնդիրներու կարգադրութեանը համար։ Մեծ-Եպարքոսը Պարսից դեսպանին հաղորդեց այս կարեւոր որոշումը, որ պիտի վերջնայէ թուրքապարսիկ սահմանագլուխին համար տարբերութիւն ունեցող վէճը։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ

ՄԷԿ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը հետեւեալ շրջաբերականը ուղղած է կարգ մը նահանգներու և անջատ գաւառներու.

«Կառավարութեան է՛ն կարեւոր պարտականութիւնն է բացատրել և պարզել ժողովուրդին Սահմանադրութեան Օրէնքին տրամադրութիւնները։ Այս օրէնքը ժողովուրդին հանգստութիւնն ու երջանկութիւնը ապահովող լաւագոյն երաշխաւորութիւնը կը կազմէ, և արդէն կը համաձայնի թէ խլամական օրէնքներուն և թէ՛ միանգամայն Դուրսին տրամադրութիւններուն և պատուէրներուն։ Բայց որպէս զի փափաքած արդիւնքները տեսնուին, պէտք է որ Օսմանեան դրօշին տակ գտնուող բոլոր ազգերը մոռնալով շահանդրական զգացումները, միանալու և աշխատելու են հանրային բարօրութեան։ Հետեւաբար պէտք է որ պատուաւոր և կարող անձեր հեռաւոր նահանգներու մէջ գտնուող աշխարհներու մօտ ղրկուին, և անոնց բացատրեն թէ ինչ ըսել է Սահմանադրութիւնը և թէ ինչ են իսլամութեան և օսմանցիութեան պահանջումները։ Մեւս կողմէ այդ աշխարհներու պետերը նահանգին կեդրոնը կանչելով, զանոնք պատուել և հաչտարար ոգւով համոզել ջանալու է, ինչպէս նահանգներու պաշտօնական թերթերուն մէջ ալ այդ նպատակաւ յօդուածներ հրատարակելու է։ Բոլոր այն պաշտօնեաները որոնք օսմանցի հպատակներու հանդէպ անիրաւ ընթացքի մը մէջ կը գտնուին, չեն յարգեր օրէնքներու տրամադրութիւնները, ծայր ատիճան պատասխանատու պիտի ըլլան և խստիւ պիտի ենթարկուին իրենց արժանի պատիժներուն։»

ԴԱՇԼԻՃԻՆ ՆՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ա.

Երեսփոխաններու ընտրութեան Օրէնքին 67րդ յօդուածը կ'ըսէ թէ նոյն Օրէնքին 66, 67, 71, 73, 74, 75, 76 և 79րդ յօդուածներուն մէջ յիշուած արարքներուն դատավարութիւնը գլուխներու պատժական դատարանին, և 68, 72, 74 յօդուածներուն մէջ ալ յիշուած արարքներուն դատավարութիւնը դաւառի պատժական դատարանին կողմէ տեղի պիտի ունենայ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը 2 Շապատ 1326 թուակիր և 2203 թիւ պաշտօնագրով մը յիշեալ կէտերը մէջ բերելէ յետոյ, պատժական գործերու վերաբերեալ 62, 63, 64 և 65 յօդուածներու մասին բան մը ըսուած չըլլալը, ինչպէս նաեւ դաւառներու մէջ դատական ժողովներու և դաւառներու մէջ ալ վճռաբեկ ժողովներու գոյութիւն չունենալը մատնանշուած ըլլալուն, այդ պաշտօնագիրը կարգադրեցաւ։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ։ Յետ քննութեան և խորհրդակցութեան հանգուցուած ընդունեցան թէ՝ վերոյիշեալ 67րդ յօդուածին մէջ կարգ մը սխալներ և մոռացումներ ապրած են, որոշուեցաւ որ յիշեալ Օրէնքին պատժական գործերու վերաբերեալ յօդուածներուն մէջ յիշուած և մէկ տարուց բանտարկութիւն տրամադրող արարքներու գաւառներու, իսկ մէկ տարիէն ուելի բանտարկութիւն տրամադրող արարքներն ալ գաւառներու դատարաններուն մէջ տեսնուին։ Այս խնդրով պատասխան մը գրուեցաւ Արշիպեղագոսի կուսակալութեան, և շրջաբերականներ ալ ղրկուեցան նահանգներու բոլոր իշխանութեանց։

Բ.

Ներքին գործոց նախարարութիւնը պաշտօնագրով մը կը յայտնէ թէ, որքան որ երեսփոխանական ընտրութեան Օրէնքին 8րդ յօդուածին համաձայն ոճիրով և յանցանքով դատապարտուողներուն տեղեկագիրները մասնաւորաբար պիտի յիշուին ընտրական տեսարանների մէջ, սակայն թէ՛ ընտրողներուն և թէ առաջին ու երկրորդ աստիճանի ընտրողներուն պայմաններուն մէջ յիշուած չէ այդ պարագան։ Նախարարաց Խորհուրդը, յետ քննութեան և խորհրդակցութեան, որոշեց որ ընտրելու և ընտրուելու իրաւունքէն զուրկ են օրինաւոր արդիւնքով սակ եղողները (մահմատ.), իրենց պատիւնին չվերահաստատուած մնացեալները, յանցանքով կամ ոճիրով դատապարտուած ըլլալուն իրենց պատիժը դեռ նոր կրող անձերը, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնք որ նախապէս իրենց քաղաքական իրաւունքները կորսնցնելէ յետոյ վերահաստատուած են։ Բայց անոնք որ վերջի պարագային մէջ չեն գտնուիր, և իրենց պատիժը քաշած են՝ այսինքն լրացուցած իրենց դատապարտութեան շրջանը, զուրկ չեն կրնար համարուիլ թէ՛ ընտրելու և թէ ընտրուելու իրաւունքէն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՔՈՒԹԻՒՆԸ

Մաքսային Խորհուրդը սապէս կազմուեցաւ.— Սեւանիկի մաքսային վերատեսուչ Պէհչէթ պէյ՝ նախագահ, և նախորդ անդամներէն Բաղրպ, Սալի Բիրա, Մէհմէտ Ֆաիզ, Սալի ու Հիւսէյին Հիւսնի պէյերը, Յարութիւն Զէլքի էֆ., մրգէզէնեանը մաքսատան տնօրէն Խալիտ էֆ., էրզրումի մաքսատան նախկին տնօրէն Վէֆիզ էֆ., մաքսային վերատեսչութեան թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Պէսիմ էֆ. և իրաւագէտ խորհրդական Ակեան պէյ՝ պահելով հանդերձ իր այդ պաշտօնը, անդամ։ Նախագահը 7500 դրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանայ և անդամներն ալ 5000ական։ Մաքսային վերատեսչութեան մանագէտ խորհրդականի պաշտօնը ջնջուած է։ Դալաթիոյ օտար ապրանքներու մաքսատան տնօրէն կարգուած է մաքսային պաշտօնեաներէն Հիլմի պէյ՝ 6000 դրուշ ամսաթոշակով։ Սեւանիկի մաքսային տնօրէն կարգուած է տեղւոյն օտար ապրանքներու մաքսատան տնօրէն Սամի պէյ։ Ոգելից ըմպելիներու և արմատաց մաքսատան տնօրէն կարգուած է մաքսային վերատեսչութեան Մանիֆէսդոյի դիւանին տնօրէն Ռուզէ էֆ., իսկ մրգեղէններու մաքսատան՝ Էրզրումի մաքսատան տնօրէն Համի Հասան էֆ.։

ՏԻԽԱՇՈՂԱԿ ԻԶՁԷՔ

Թուրք լրագիրները պաշտօնական լուրերու վրայ կը ծանուցանեն թէ տիրապետչակ Իզզէդ փաշա, որ Լանսան կը գտնուի, տեսակցութիւն մը ունեցեր է Անգլիոյ տրաքին գործոց նախարար Սըր Լուսատար Կրէյ, որ սակայն բայարձակապէս մերժեր է։ Իզզէդ, միջազգային այդ պատասխանին վրայ, ուզեր է Լանսանի օսմ. դեսպան Բիֆաթ պէյի հետ տեսակցիլ, բայց այս վերջինը Բարլսրամի Ներսիսէները գալուն ընդդիմացեր, խորհրդական ձեւով ալ բացարձակ, միջազգային պատասխան տուեր և պատուիրեր է դեսպանատան տպատարներուն որ Իզզէթ եթէ դեսպանատուն մտնել ուզէ, դուռը փակեն։

ՅՈՅՆԵՐԸ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ

Թայմզ գրած էր թէ Սեւանիկի յունական թերթերը կը քննադատեն Երիտասարդ-Թուրքերը, ըսելով որ Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար տարրին նախամեծարութիւն կու տան. նաեւ կը յանձնարարեն Երիտասարդ-Թուրքերուն չմիջամտել յոյն եպիսկոպոսներու գործին, որոնք Իզզէթներու և Մէլհամէներու պէս վախերնուն փախչելու մտադիր չեն և ինքզինքին կրնան պաշտպանել։ Կ. Պոլսոյ յունական թերթերն ալ կ'ըսեն թէ Յէնէրլի Պարիաքարանին առանձնաշնորհումները եթէ կատարելապէս չյարգուին, Յոյները պիտի չմասնակցին վարչական նոր դրութեան։ Թայմզ ըսած էր որ այդ սպառնալիքները թէպէտ կարեւորութիւն մը չունին, սակայն պէտք է միշտ աչքի առջեւ ունենալ թէ լրագիրները մեծ ազդեցութիւն կը գործեն Յոյներուն վրայ։ Աթէնքի լրագիրներուն խիստ լեզուն էր որ պատճառեցաւ 1897ի Թուրքիոյ պատերազմին։ Թայմզ յարած էր թէ Մակեդոնիայի մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ և թէ Երիտասարդ-Թուրքերու արդարադատութիւնը ընդհանուր հաստատութեան կ'արժանանայ։ Բroosnu ալ խօսելով Յոյներու և Պուլկարներու յարաբերութեանց և վերջին անգամ Կ. Պոլիս այցելած Պուլկարներու նկատմամբ Յոյներու հետեւած ընթացքին վրայ, որով պանդոկապետները սենեակ, ճաշ ևն. տալ ուզած չէին, կ'ըսէ թէ Յոյները տարբեր հիւրասիրութիւն մը չէին կրնար ընել այն Պուլկարներուն որոնք 1906ին տեղի ունեցած վայրագ դէպքերու վայրերէն կուգային և իրենց եղբայրները սպանեցին ու անոնց ինչքերը կողոպտած էին, վասն զի հանկարծակի պարագային Յոյները ցոյց պիտի տային թէ իրենց ազգային արժանապատուութիւնը չեն ճանչնար։ Իզմիր վերոգրեալ երկու լրագիրներուն հրատարակութիւնը մէջ բերելէ ետքը, կ'ըսէ թէ յոյն թերթերուն հրատարակութիւնները սրէէն իրենց անմեղաստ հետեւանքը ունեցած են Յոյներուն վրայ։ Ուրբաթ իրիկուն Պուլկարէն Կ. Պոլիս ժամանած հինգ Պուլկարներէ մէկին դրամը քսակահատ մը կը գողնայ և քսակահատը ոստիկանութեան յանձնուելու միջոցին հինգվեց հարիւրի չափ Յոյներ, պանդոկապետի մը առաջնորդութեամբ, այդ Պուլկարներուն վրայ կը յարձակին և սթոռներով ու գաւազաններով կը ծեծեն զանոնք, գլուխնին կը պատռեն, ոչխարներն կը վիրաւորեն։։ Բարեբախտաբար նոյն պահուն օսմ. մէկ քանի սպաներ ու մէկ քանի ոստիկաններ վրայ հասնելով Պուլկարները կ'ազատեն Յոյներուն ձեռքէն։ Բերայի ոստիկանատունը տարուելով հոն հարի եղած դարմանները կ'ըլլան։ Ուրիշ միջադէպեր ալ պատահած են. օրինակի համար, Պուլկար մը երբ Յոյնի մը գարեջրատունը երթայ, գարեջրի տեղ քացախ կուտան և ջուրի տեղ ալ ծովի ջուր։ Իզմիր կը յարէ.— «Մինչ մեր Յոյն պաշտօնակիցները այս կոպտութեանց հոս ու հոն տրտաղանգ գտնելնուն փափաքն են։ Այլապէս տարիներէ ի վեր թափառող արիւնները բաւական չեղան մեր երկրին տարաբախտ ժողովուրդին համար։ Մինչ փոխանակ մեր երկրին երջանկութեան աշխատելու, այս տեսակ փոքրոգութիւններով ժամանակ պիտի անցընենք։ Արդեօք այս թշնամութեանց և վրէժխնդրական զգացումներուն անվերջ չարունակութենէն պիտի օգտուին։ Օսմ. զինուորներու և պուլկարական հրանաւերու պետերը, որոնք ամիս մը առաջ ժայռերու մէջտեղերը կը ապաստէին գիրար հրացանով սպանելու նպատակով, հիմա, հանրութեան չահուն համար գիրար ողջագուրելին ազատութիւնը հրաչակուելուն պէս, և անցեալը մոռցան։ Արդեօք Յոյները մեզ՝ Թուրքերուս չափ նոյն նպատակով զոհեր ունեցան՝ Երբ մենք՝ Թուրքերս այդ ցաւերը մոռնալ կ'ուզենք, մեր Յոյն հայրենակիցներէն ալ փոքր զոհողութիւն մը պահանջելու իրաւունք չունինք։ Մեր Յոյն հայրենակիցներէն կը խնդրենք, կրկին կրկին կը խնդրենք, դէթ Թուրքերուն ի յաղագս հին ցաւերը մոռնան։ Արդէն պէտք կայ այս ազատութեան։ Թուրքերուն և Յոյներուն չահերը միմիայն երջանկութեամբ ու ձախողուածով իրարու կապուած չեն։»

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Քաղաքապետութեան Խորհուրդին ընտրութիւնը, որ անցեալները ծանուցուեցաւ, Բ. Դրան կողմէ ընդունուած չըլլալով, նախարաց Խորհուրդը սոպէս կազմեց քաղաքապետութեան Խորհուրդը.— Նախագահ՝ Զ. Չրջանակին տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ. անդամ՝ Լ. Չրջանակին տնօրէն Թէվֆիք պէյ, Գ. Չրջանակին տնօրէն Մէհմէտ փաշա, նախորդ Խորհուրդին անդամներէն Անէլի Կարոֆալիտի ու Ատաոն էֆ.ները և զինուորական ծառայութենէ դուրս մնացած Տօքթ. Մուհէտտին պէյ։ Նախագահը վեց հազար դրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանայ և անդամներն ալ չորս հազարական։ Այս կարգադրութենէն դուրս մնացած անդամները ու պաշտօնեաները, ընդհանուր որոշման համաձայն, ամսաթոշակ պիտի ստանան։ Եւրոպայէն քաղաքապետական գործերու համար և մասնագէտ անձ մը պաշտօնի պիտի կոչուի։

ԿՐԵՏԱՑԻՆԵՐԸ

Կրէտէի ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Պ. Վէնիզէլոսի լրագիրը՝ Ֆիրիֆիս սա տողերը կը գրէ իր վերջին թիւին մէջ.— «Երիտասարդ-Թուրքերուն ծրագիրը պէտք եղածէն աւելի կ'ապահովէ Յոյներուն չահերը, վասն զի օսմ. երկիրներու մէջ հաստատուած ազատութեան չնորհիւ Թուրքիոյ Յոյներն ալ պիտի յառաջդիմեն։ Հելլենացիները գիտեն թէ Երիտասարդ-Թուրքերուն գլուխը պէտք է ապահովել

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Շաբաթ առաւօտ Ղալաթիոյ Խաչերդաքանին մէջ, նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին, գաւառի կաթողիկէներու Նպաստից Յանձնաժողովը կազմեց իր նիստը, որուն ներկայ էին անդամներէն Տեարք Մկրտիչ Մանուկեան, Եդուարդ Գարակէօզեան, կարապետ Խօրասանճեան, Թօփալեան, Զարմայր Ճչմարտախօսեան, Արամ Հալաճեան, Գանտիկ Սարգիսօվ, Ստեփան Թէկեան և Հեթում Ալէքեան։ Տօքթ. Թորգոմեան, Սէլեան և Իբրանոսեան էֆէնդիներ հրաժարական մատուցած ըլլալով, անոնց տեղ ընտրուեցան Գէորգ էֆ. Թորգոմեան և Սարգիս էֆ. Գրնաճեան։

1. Գաւառական զանազան վիճակներէ զբաղոցներու կազմակերպութեանց մասին խնդիրներ ներկայացուած էին Թէեւ, սակայն Ժողովը նկատելով որ Միացեալ Ընկերութիւնը արդէն կազմուելու վրայ է և բաւականաչափ բաժանորդագրութիւններ ալ ապահովուած են, որոշեց այս կարգի խնդիրները յանձնել նոյն Ընկերութեան նկատման։

2. Սեբաստիոյ ազգայինները, Ամենն. Տ. Մատթէոս Արքեպ. Իզմիրլեանի ընդունելութեան փոխարէն 8000 ղրշ.ի չափ հանգանակուած դումար մը Ն. Սրբազնութեան տրամադրութեան տակ դրած էին։ Այս գումարը Իզմիրլեան Սրբազանի կողմէ Յանձնաժողովի նախագահին յանձնուած ըլլալով, որոշուեցաւ հաւաքուած նպաստէն 3000 ղրշ. Մուշ, 3000 ղրշ. Վան, 2000 ղրշ. ալ Ակն զրկել, ինչպէս որ Իզմիրլեան Սրբազան փափաք յայտնած էր։

3. Լուսանկարիչ Տ. Ժողէֆ, ազգ. զանազան հանդէսներու առիթով քաշած լուսանկարներու հասոյթէն % 30 Նպաստից Մասուին յատկացնել առաջարկած էր։ Ժողովը որոշեց այս առաջարկութիւնը ներկայացնել վերջերս Պարիսաբքանի կողմէ կազմուած ֆօնդրօյի մասնաժողովին ուշադրութեան։

4. Հնչակեան գործիչ Պ. Ճանկիւլեան Յանձնաժողովին ներկայանալով կարգ մը գաւառներու ազգայիններու նիւթական կարօտ վիճակին նկատմամբ բերանացի ծանօթութիւններ տուաւ։ Ժողովը գոհունակութիւնը յայտնեց տրուած տեղեկութիւններուն համար և որոշեց առաջին առիթով կարեւորը տնօրինել։

5. Որովհետեւ այս մէջտեղ զանազան կողմէր, զանազաններու կողմէ կարօտներու, գաղթականներու և տարագիրներու։ Ի նպաստ նուազագոյններ, թաղական ներկայացումներ և ուրիշ հանդէսներ տեղի կ'ունենան, Յանձնաժողովը հարկ դատեց ազդարարել հասարակութեան թէ այդ կարգի հանդէսներու մուտքի տոմսակները անվաւեր են, եթէ չկրեն Պարիսաբքանի կնիքը, և Ժողովարդը քաջալերելու չէ պաշտօնական հանդամանքէ զուրկ ո՛ և է զեղում։

6. Յանձնաժողովը իր դիւանական գործառնութիւններուն դիւրութեան համար որոշեց Սանասարեան խանին մէջ առանձին գրասենեակ մը հաստատել և յատուկ հաշուակալի մը միջոցով արձանագրել տալ հաշիւները։ Նոյն առեն Պարիսաբքանի քարտուղարներէն մէկն ալ պէտք եղած ատեն դիւանապէտ նշանակել դիւանական գործողութիւններուն համար։

ՄԻՆԱՍ ՁԵՐԱՁ

Կը հաւատաւի թէ չաբաթէ մը Պոլիս կը հասնի ծանօթ գրագէտ և ազգային գործիչ Պ. Մինաս Ձերաձ։

ԱՒԵՏԻՍ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ

Պոլիս հասած է ռուսահայ սաղմոսերգու վիպասան Աւետիս Աշարոնեան, որ ծանօթ է նաեւ թարգմանութեան իր հմտալի գրուածքներով։

ԲԻՒՐՔԱՇԱՅ ԱՖՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Թիւրքահայ գաղթականներէն ոմանք, 2—3 չաբաթվայ տատամոնէն յետոյ, արդէն սկսել են չարժիլ և՝ ինչպէս լսում ենք՝ Կաղզուան, Սարիղամիշ և այլն գաղթականներ մէջ բաւական ուժեղ արտադրութիւն է առաջ եկել։ մինչեւ իսկ բաւական թիւով անձինք արդէն մեկնել են։ Նշանակելին այն է, որ ռուսական իշխանութիւնը վերին աստիճանի հոգս աչքով է նայում գաղթադարձին, և սահմանների վրա ամեն դիւրութիւն ընծայվում է վերադարձողներին։ Պատմում են, որ մինչեւ իսկ անցագիր չունեցողներին էլ բաց են թողել։ Միով բանիւ փասա է, որ վերադարձող գաղթականները ոչ մի արգելքի չեն հանդիպում ո՛չ ռուսաց և ո՛չ էլ թիւրքաց կառավարութեանց կողմից։ Իրերի այս դրութիւնից, պարզ է կ'օգտվեն բոլոր նրանք, որ ցանկութիւն ունեն գաղթելու։ Սրա հետ զուգընթացաբար հաց է ծագում, թէ ինչ պիտի լինի այն թիւրքահայերի վիճակը, որոնք ազմինտարավոր կարգով՝ այսինքն ոսմիանութեան, գեն.-հանգանակտների ու Փոխարքայի դիւանատան հրամանով՝ աքսորվել են Ռուսաստանի խոր և հեռաւոր վայրերը։ Մեզ թւում է՝ և մենք կասարկասկա հաստատած ենք, որ այդ կարգի թիւրքահայ աքսորականները եթէ դիմեն ուղղակի Փոխարքային և խնդրեն ուղարկել իրանց թիւրքիա՝ իրանց հարազատները, չը պիտի մերժվեն, այլ ընդհակառակը, երեւի այդպիսիներին կը բերեն մինչեւ ծովային կամ ցամաքային մի սահմանագլուխ և այնտեղից թոյլ կը տան գնալ իրանց հարազատները։ Մենք կարծում ենք, որ պէտք է անմիջապէս նեթ թիւրքահայ աքսորականները փորձեն այդ ձեւով մի խնդրագիր (առանց մարկայի) ներկայացնել Փոխարքային և խնդրեն ազատել իրանց ներկայ դրութիւնից։

Պէտք է, կրկնում ենք, փորձել այս միջոցը, և որքան կարելի է չուտ։

(Մշակ)

ԱՐԴԱՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Գաւառգիւղի նախկին գամիսէր Ամիկա Լուֆֆի որ իր պաշտօնական սարքին հետ խարարան մը ալ կը կրէր մէջտ և որուն անգամի ու ապօրէն վարմունքը կը յիշեն գիւղացիները, երէկ առաւ, անուշա ղղացուած պէտքի մը վրայ։ Թաղ. Խորհուրդին կը ներկայանայ իր բարբարոս պաշտօնավարութեան մասին բարի վարքաց վկայական մը խնդրելու համար. հոն գտնուող ազգայիններէն ոմանք որ լաւ կը ճանչնային երբեմնի այդ բռնաւորին պարքը, և անձնապէս ենթակայ եղած էին անոր բարբարոսական չամատակութեանց, քաջալերեն հանեցին անոր ուսին վրայ գտնուած ազատութեան երիգոյն ժապաւէնի հանգոյցը, և գուրս վռնտեցին զայն, որ անմիջապէս հեռացաւ բազմութեան զայրոյթի արտայայտութեանց տակ։

ՍԱՊԱՆՋԻՏՑԻՆ ԻՇԽԱՆՆԻՆ բարի գալստեան այցելութիւն տուին, կիրակի օր, Օրթագիւղի եկեղեցին քարոզիչ Տ. Մանկունի արքեպս., Մուշի տարագիր Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Խաչանեան, Տ. Դեւոնդ քհնյ., Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ Արշէն էֆ. Սարգսեան և Ապրօ էֆ. Շատան։ Սապանէտցին իշխան Գուրուչէչէմի իր ծովեզերեայ տարածքին մէջ օրիորդի ընդունելութիւն մը բրաւ եկեղեցական և աշխարհական հիւրերուն։ Մանկունի արքեպ. բարի գալուստ մաղթելէ յետոյ, ջերմագին գրուատեց իշխանին հայրենասիրական գործունէութիւնը երկրին Ազատութեան գործին մէջ, և մասնաւորապէս շնորհեց հայասէր իշխանին ցոյց տուած անձնուէր աշխատութիւնը հայկական դասին նկատմամբ։ Իշխանը շնորհակալութիւն յայտնեց քարոզիչին խօսքերուն և յայտարարեց թէ միշտ պիտի աշխատի հայրենիքին փրկութեան համար, յարելով թէ եկեղեցականներու ազդեցութեան պէտք կայ, որպէս զի իրենց յորդորներով անոնք համոզեն ժողովուրդը խաղաղ զարգացում մը ունենալու, միշտ աչքի առչեւ ունենալով հայրենիքին նուիրական շահերը։ Թաղ. Խորհուրդի Ատենապետ ալ քանի մը խօսք բրաւ, բարի գալուստ մաղթելով և շնորհակալութիւն յայտնելով իշխանին կողմէ եղած պերճիր ընդունելութեան։

Ս.ԲՄԱՆՑԻ Ինամակալութեան հրաժարիլէն ի վեր Օրմանեանի կարգադրութեամբ նոյն վանքին խնամակալութեան գործը Ռուբէն էֆ. Քէմճեանի յանձնուած էր, որ առանձին կը գործէր մինչեւ հիմա։ Ս. Մաչի ուխտագնացութեան առթիւ տեղւոյն հայոցմիներուն վրայ հրակիրու համար այս անգամ Տեղապահ Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան Գարգիսի Թաղ. Խորհրդոյ պատուաւոր և վստահելի անդամներէն Գասնիկ էֆ. Սարգիսօվի պաշտօն յանձնած է որ Ս. Խաչի ուխտին առթիւ Արմաշ երթալով հասոյթներուն հսկէ անձամբ։

ԳԱՍՏՐԻԱԼԳԱՐԱՆԸ որոշեց որ ամէն վերջ կարօտ գաղթականներու նպաստ բաշխելէ զատ, անգործներուն գործ հայթայթելու աշխատի։ Արդէն խումբ մը մէնեցի ազգայիններ ստիմատ խնդրագիր մը մատուցած են Տեղապահ Սրբազանին, յայտնելով որ չեն ուզեր բեռ ըլլալ Պարիսաբքանի անձուկ մատուկին վրայ, այլ կ'ուզեն իրենց աշխատութեամբ ճարել օրապահիկնին։

ՄԱԼԳԻԳԻՒՂԻ երեսխոխանական ընտրելիներուն մէջ՝ Սահմանադրութեան օրէնքին հակառակ ընտրելիներ (մնանկացածներ) ալ գտնուելով՝ թաղեցիներու կողմէ եղած բողոքին վրայ Տեղապահ Սրբազանը մատնուոր հրանդ ղրկեց թաղին քարոզիչին։

ՍԵՒԻՏԱՔԻՇԵՆԵՐՈՒ կողմէ բողոք եղած ըլլալով թէ Սէլամիէ թաղին երեսխոխանական ընտրութեան գործին մէջ Թաղ. Խորհուրդին կողմէ քմահաճ կարգադրութիւններ եղած են, Տեղապահ Սրբազանը բացատրութիւն պահանջեց Թաղ. Խորհուրդէն, երեսխոխանական ընտրողներու ցանկի մասին։

ԱՐՁԱԼՈՒՆՔ բանտարկեալներու և տարագրեալներու համար օգոստոս 17ին Վառիէթէի մէջ տրուած նուագահանդէսէն զոյացած հասոյթէն առ հաշիւ 3599 դրուշ յանձնած են Տեղապահ Սրբազանին չաբաթ օր՝ Մանախումբի անդամները։

ԹՕԹԱՆԳԻՒՂԻ մէջ ազգ. երեսխոխական ընտրութիւն կատարելով, քուէի բացարձակ տուաւելութեամբ երեսփոխան ընտրուած է Գրիգոր էֆ. Զօհրապ, որուն նամակ գրած է ընտրողական ժողովը։

ԵՐԷՆ եղիպտական Խամպիլիա չգիտնաւով Պոլիս հասան ծանօթ հրապարակագիր Բարսեղ Շահպազ և Լեւոն Շաֆրեան։

*** Նոյն չգիտնաւով հասան նաեւ բազմաթիւ հայ գաղթականներ, որոնց մէջ յիշատակելի է Տ. Մուշեղ եպսկ.ի եղբայրը՝ Պ. Սեպուհ Սերոբեան, որ կուգայ Տրիպոլիսի աքսորավայրէն։ Պ. Սեպուհ յատկանշական երեւոյթ մը ունի մինչեւ ուսը թէջնող ճգնաւորական երկայն մազերովը։ Երկար տարիներու բռնատարութենէ ետքը՝ երիտասարդ աքսորականը բաղդի մը վրայ է ամիս ալ գնոնտի մէջ մնացած է, զուրկ լրջէ և առանձին։ Պ. Սեպուհ մեծ նմանութիւն ունի իր եղբօրը՝ թէ՛ գլխազիներով և թէ վարուելու ընտրութեամբ։ Կը խնդակցինք Տ. Մուշեղ Սրբազանի և ծնողքին՝ իրենց սաբաղիր սիրելին վերադարձնելուն երջանկացուցիչ բաղդին առթիւ։

ՌՈՒԹԱՆ, ԷՖ. ԹԷԼԷՆԵԱՆԻ պատահած ծանր արկածը ուեղի դժբաղդ վախճան մը ունեցած է։ Յայտնի է թէ Ալէմ Տաղիի մէջ կառքին իյնալով գնդը վէգի ոսկրէն կոտրած էր և ինք ալ փոխադրուած Զէյնէպ հանդմի հիւանդանոցը։ Վէրքը փասախի նշաններ առած ըլլալով, բժիշկները պէտք տեսան կարել որունքը, փրկելու համար Բարթող էֆ.ի կեանքը։ Դարձոդութիւնը ուրբաթ օր կատարեցին Տօքթ. Ռէմզի փաչա և Տօքթ. Զարդարեան, հինգ ուրիշ բժիշկներու հետ։ Դարձոդութիւնը կատարուեցաւ ռաճիսքօվանիզասիօնի դրութեամբ, առանց հիւանդը նուազեցնելու։

ՍԵՐԳԻՈՍՏՈՒՈ Ազգ. Առաջնորդարանը հաղորդած է Պարիսաբքարան թէ՝ Բար. Ժողովին որոշումով Տօքթ. Տաղատեան էֆ. թէ՛ էջմիածնի կաթողիկոսական ընտրութեան պատուիրակ և թէ Սեբաստիոյ Վիճակին ազգ. երեսխոխան ընտրուած է։

ՍԱՐԱՆԹՈՒՈ Թաղ. Խորհուրդը կազմակերպուած ըլլալով՝ կարող չէր ըլլար բանալ թաղին վարժարանները։ Շաբաթ օր վարժարանին ուսուցչական մարմնոր և թաղեցիներ Տեղապահ Սրբազանին դիմելով խնդրեցին որ զիրենք աբսոնվ վարժարանները բանալու, քանի որ չէջանը սկսած է և տղաք փղոցը կը մնան։ Ն. Սրբազնութիւնը արտօնեց անմիջապէս բանալ վարժարանները, առժամեայ հսկողութեանը տակ ուսուցիչ Կիւմիշեան էֆ.ին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ երեսխոխաններու ընտրութեան երկրորդ Համագումար ժողովը այսօր տեղի ունեցաւ Ն. Սրբազնութիւնը մասնակցելով։ Ամենն. Տ. Մատթէոս Արքեպ. Իզմիրլեան և վառոտական Տիար Արտաչէս Ծիտրգեան, որոնք տարեկան բաժանորդագրութիւններ տարբակրել տուին։ Ամէն ջանք կը տանին ժամ առաջ լրացնելու 500 բաժանորդներուն թիւը, որպէս զի կարելի ըլլայ հիմնադրաց ժողովը կազմել՝ անօրէն խորհուրդի մը ընտրութեան համար։

ՈՒՍՏԷՒՆ Տիար Եղիազար Աղամեան կը գրէ մեզ թէ Ամերիկայի Առաջնորդ Տ. Եղնիկ եպսկ. Ապահովի հոն հասած է և տեղացի հայերուն կողմէ ընդունուած է մեծ պատիւով և խանդավառ ցոյցերու մէջ առաջնորդուած է եկեղեցի։ Հոն բարի գալուստ մաղթած են իրեն, որուն պատասխանած է հայրագորով խօսքերով։ Յետոյ առաջնորդարան գացած է, ուր բարի գալուստ մաղթելու եկած են բազմաթիւ ազգայիններ։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ եկեղեցիին ատենաբրութեան տեղի, երէկ առաւ, նոյն եկեղեցիին մէջ պատարագեց Մուշի տարագիր Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Խաչանեան, և հայրենասէր քարոզ մը խօսեցաւ։ Դպրոց Դասը ներդաշնակօրէն երգեց Եկմալեանի մաճարը։ Յետոյի է որ մօտերս երգչանով կատարուին երգեցողութիւնները։

*** Բարեսիրաց թատրոնի նորոգութեան գործը փութով առաջ կը տարուի։ Հանդանակութիւնը կը շարունակուի. բաւական արդիւնաւոր եղած է և մինչեւ հիմա 150 ոսկի կը հանի։ Թատրոնի Մանախումբը կը հակէ թատրոնի նորոգութեան վրայ և հանդանակութիւնը կը կատարէ։ Այդ մանախումբը պէտք է վերջնական կազմութիւն մը ստանայ, որպէս զի գործի չմատնուին կարգ մը ինքնակոչ պարտներ, որոնք թատրոնի բան մը չեն հասկնար և բանգէտի հովեր կ'ուզեն։ Նոյն իսկ նորոգութեան և յարդարման գործին մէջ կարելի է աւելի քիչ ծախսել, ձեւնտաս և խղճամիտ անձերու դիմելով։ Երեք հարիւր ոսկիի չափ ծախք մը կը հաշուուի թատրոնին նորոգութեան և յարդարման համար, մինչ կէսը միայն հաւաքուած է։ Հետեւարար չատ պարզ չեզելու համար, ինայողութեամբ չարժելու պէտք կայ։

ՊՈՒՐԳԱԶԻ օամ. գաղթականութիւնը, Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը, չբեղ հայկերոյթով մը տօներ է Սահմանադրութեան հաչակումը։ Բնակիչներու օթէլի մէջ սեղան մը արուեր է, նախաձեռնութեամբ Մահեգոնական-Ռուսական մասնաճիւղին։ Բաժակաճառեր արտասանուեր են զանազան լեզուներով։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին օամ. գեսպանատան պաշտօնատարներ, Պուքրէշի ընդհ. հիւպատոսը և Ճուրճէվոյի գեր-հիւպատոսը։ Յետոյ ներկաները խրմբերին լուսանկարուեր են։

ՊԱՏՍԱՒՈՒ ԱՏԵՍԱՆԸ, ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, փակեալ նկատեց Տ. Անանիա Վ. Հազարապետեանի խնդիրը, հաստատելով Անանիա Վ.ին անմեղութիւնը։ Ամբաստանող Կարապետ էֆ. Համամճեան և ամբաստանեալ վարպետը ներկայացած են Առանին։ Հնչակեան Կուսակցութեան պատկանող անձեր կը վկայեն այդ եկեղեցականին անմեղութիւն։ Բայց Եղնիկ Վ.ի խնդիրը տակաւին կը քննուի, թեր ու դէմ չատ մը գրութիւններ հասած ըլլալուն համար։

ԼՈՎԿԱՍՈՒ ՓՈՒԼԵՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ.—Վիեր թերթը վճռական պնդում է, որ փոխարքայ կամ Ի. Ի. Վօրոնցով Դաշկովը Կովկաս չի վերադառնայ, և որ փոխարքայութիւնը վերացուում է։ Նորից կը նշանակուի կառավարչապետ։ Այդ պաշտօնի համար իբրեւ թեկնածու անուանում են գեն.-ազ. Ն. Ա. Կուրոպատկինին և Մերթարտեան գեն.-նահանգապետ բարօն Մեյնէր-Զակսմէլկան։

(Զանգակ)

«ՕԹԷԼԼՕ»Ն ՍԵՂԻՍՏԻՐԻ ՄԷՋ.—Արուեստագէտ Վարդան Փոխարեան, որ ամենքան մեծ հաչակ հանեց Բեռլայի մէջ իր տուած կրկնակի փայլուն ներկայացումներովը և իր իւրայատ բերած ազդագրի մեծ արուեստագէտի մը տաղանդովը, չաբաթ իրիկուն Սիկիստարի Թէբի թատրոնին մէջ ալ արժանացաւ լաւագոյն համակրանքի և ծափահարութիւններու։ Լիքն էր թատրոնը. բոլոր օթեակները և բարձրը լեցուած էին կանուխէն Սիկիստարի թատերասէրներով։ Պ. Վարդան Փոխարեան այդ իրիկունը խաղաց «Օթէլլո»ն, այս անգամ ամբողջութեամբ։ Իկար յաջող անցաւ այդ ամենքան դժուարին խաղը և իր դերերը։ Նեմէլլի խումբին այդ խոստմնալից հայ տաղանդը «Օթէլլո»էն եռաբդ արտասանեց Բօանէյլի Սիէէն հատուած մը և Հիւգոյի Կարդինալը, երկու գիրանեարէն արտասանութիւններ որոնք այնքան խանդավառ կեցցէներու և ծափահարութիւններու արժանացան։

ՎԱՆԱՆԳ ՍՈՎԵՏԱՅՆԵՐՈՒՆ ՆՊԱՍՏԸ.— Իւնիոնի մէջ երէկ կէս օրէն վերջ տեղի ունեցաւ Վանայ սովեալներուն ի նպաստ ներկայացում մը։ Սրահը լիցուած էր բաւական հոծ բազմութիւն մը։ Արուեստագէտներէ կազմուած հայ դերասանական խումբը բաւական յաջողութեամբ ներկայացուց Նոմ՝ անուանի հայ կատակերգակ Ռշտունիի «Վիլլանկէն պրոքի ժառանգ մնացած մնաուկը» անուն գործը, որուն մէջ գոնացուցիչ յաջողութիւն և ընդունելութիւն ցոյց տուին բոլոր դերակատարները։ Յետոյ ներկայացաւ թատերգին լեզուով գրուած մը «Գ. ՊԱՐԱՆՏԻՊԷՍ», որուն յաջողեց Փանսանեանի «Թեկնածուները»։ Հանդէսին գլուխ կազմեցին, եթէ երբեք պէտք է որ ամէն հանդէսի մէջ որ և է կարգ մը գլուխ կազմէ, Պ. Պ. Վարազդատ և Դարեղեանի զուարթ ռանսանիները։ Կ'արժէ այս առթիւ չեշտել թէ, իրապէս ուրախալի պարագայ մըն է այն երեւոյթը թէ մեր մէջ կը գտնուին թարգմանած տաղանդներ, որոնք քիչ մը մարզուելով մէկ քանի տարիէն պիտի կարենան ներկայանալ դերասաններ ըլլալ։

ՀԱՅԼԻՊԻՆ կը գրեն մեզ.— «Հայլիպի կաթողիկ. Փոխանորդ Տ. Շահէ վարդապետ, որ Ս. Կաթողիկոսի կողմէ Հայլիպ զրկուած էր՝ Գաւառային ժողովի ընտրութիւններուն վրայ հսկելու, քաղաքական եւն. ժողովներ կազմելու համար, իր պաշտօնին կիրառութեանը մէջ կարգ մը անկանոնութիւններու տեղի տալուն՝ ժողովրդական գանգատանքներ և դժգոհութիւն յարուցած է։ Տ. Շահէ վրդ. իր միամտակ պաշտօնավարութեան միջոցին, ո՛չ կրթական, ոչ ալ եկեղեցական ու ազգային գործերուն մէջ գոնացուցիչ գործունէութիւն մը չէ ունեցած, այլ իր անփութ ու անհոգատեւ վարմունքովը և մանաւանդ իրար հակասող ընթացքովը պատճառներ առաջ բերած է։

Տեղացի ազգայինները գրեթէ ամէն օր առաջնորդարան կը դիմեն և գանգատներ ու արտունչներ տեղացնելով իր մեկնումը կը պահանջեն։ Տ. Շահէ վրդ. անել կացութեան մը մէջ լեկած՝ չուարեր մնացեր է։ Ժողովուրդն կարեւոր մէկ հատուածը հանդարտութիւն կ'ընէ մատուցանելու համար Ս. Կաթողիկոսին և Ազգ. Պարիսաբքարան, որպէս զի եռ կանչեն փոխանորդ հայրը։ Արդէն իսկ երեք ընտրելիներ պատրաստուած են, որոնց մէջէն հաստատապէս ընտրուի Տ. Ներսէս վրդ. Դանիէլեանը։

Կ. Թաղիոսեան

ԱԹԵՐԵՐՈՒԹԵԱՆԸ պտի կը ծանուցանենք թէ խումբ մը ազնիւ ուիկնայք և օրիորդներ բարեհոգած են իրենց ձեռնասուութիւնը նուիրել գաւառներէ Պոլիս գիմող գաղթականներուն նպաստաբերելու համար, որպէս զի մեր պանդուխտ եղբայրները կարենան հայրենի երկիրը վերադառնալ։ Այս տիկինները և օրիորդները այս չորեքշաբթի նիստ պիտի գումարեն ժամը 3½ին (ը. թ.) Քիւչիւք Եէնի խան, թիւ 9 սենեակը։ Այս պատեհութենէն օգուտ կը քաղենք հրապարակ մեր երախտագիտութիւնը յայտնելու Տօքթ. Ռիմէեան, Ռէնճեան և Գաղաեան էֆ.ներու, ինչպէս նաեւ զեղագործ Պէրպէրեան և Սատատուեան էֆ.ներու, որոնք մարդասիրաբար դարմանեցին Վէրիր խանի, Քիւչիւք Եէնի խանի և Բիւչիւք Էֆէնտի խանի մէջ հաստատած ապաստանարանի հիւանդները։

Ի դիմաց Նպաստ. Յանձնախումբի

ԳԱԼՈՒՍՏ ՔՀ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԵ Ուսուցչական Միութեան չորրորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ սաղմիկայ երեքշաբթի, 26 օգոստոս, կէս օրէն ետքը ժամը 8ին (ը. թ.), Կեդրոնական վարժարանի ամիսիմատարանին մէջ։

"ՎԵՐԱԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ,,

Մատցանք Վերագնահատումներ խորագրեամ սատար հատոր մը, որ առաջին հրատարակութիւնը կը կազմէ «Անիի Դրաստան»ին։ Ամփոփած ազգաբանութեամբ այս հոյակապ հատորը, պատմական մեծ շահեկանութիւն ունի և կը խոստանի ընդարձակ տեսութիւններ՝ ազգային հարցերու վրայ, գրուած զանազան գրողներու կողմէ, որոնք լուրջ վերլուծումներ բրած են, ամէնքն ալ արժանի ընթերցանութեանը ամէն Հայու։ Հակառակ գործին սատարութեանը, կը ծախսուի մէկ ռուպլի։ Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ Բ. հատորը։

ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Որ հիմա ամէն կողմէ կը փնտռուի, հրաւիրուելով թաղէ թաղ, 28/10 սեպտ. հինգշաբթի գիշերը. ներկայացում կուտայ Գաղարգիւղի Ճմնոյնի թատրոնին մէջ, ժամը 2½ին, հրաւէրին վրայ և նախաձեռնութեամբ թաղին «Հայ Ակումբ»ին։ Ներկայացումն է՝

"ՕԹԷԼԼՕ,,Ն ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ

որուն մէջ մեծ յաջողութիւն ձեռք բերած է չաբաթ գիշեր Սկիւտարի թատրոնը։ Գինին են՝ Ա. կարգի օթեակ 80, Պէնեուար 60, պէլ էթաժ 60, Գ. կարգի օթեակ 40, թիկնոթոռ 15, աթոռ 8, բառատ 3 գր.։ Տոմսակները կը ծախուին Հայ եկեղեցիին դէմ Զարքեանի դեղարանը և հինգշաբթի գիշեր թատրոնին կիւռն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 6 սեպտ.—Բարիզի տամ. նոր գեսպան նշանակ ժամանեց։ Տեղւոյն կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարին կողմէ ընդունուեցաւ. իրիկունը ճամբայ ելաւ դէպի Բարիզ, ուր կը ժամանէ վաղը

ԲԵՌԼԻՆԻՈՒԿ.— Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութիւնը թոյլ չատաւ որ Բեղերսպուրգի քաղաքապետութիւնը ասնկ Դարագրի ծնունդեան տարեդարձը։

— Տնիվրերի կողմերը ամբողջովին քարեկալ վարակուելու վտանգին տակ կը գտնուին։

ՌՈՄԻՆ.— Ֆրանսայի քան օրագրողներ ճամբայ ելան մասնաւոր կառուխումով՝ Սատարիա-Հունգարիան այցելելու։ Յետոյ Պերլին երթալով ներկայ պիտի գտնուին Մոմոլի հանդիսաւորութեան։

ԼՈՆԴՈՆ.—Անգլիոյ թագաւորը Տուվը ժամանելով դէպի Լոնտոն ճամբայ ելաւ։

ՌՈՄԻՆ.— Նախարարապետ Պ. Քլեմանսօ ժամանեց և կէսօրին արտաքին գործոց նախարարին հետ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Մարոքի գործերու մասին։

—Զինուորական Ռեքիւպլիք դեկտեմբերի օգոստոսիկը, այսօր, փոքրիկ կատարեց բուռն հոլին հանատակ, և վից ժամ օդին մէջ պտտեցաւ, առանց արկածի։

ՊԱՐԻԶԻ-ԷՆԻՊԼԻՆ.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարները, այսօր, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան Մարոքի գործերու մասին։

ԼՈՆԴՈՆ.— Անգլիոյ ու Ֆրանսայի կառավարութիւնները համաձայնեցան Սիւէզի ջրանցքը ամրոցելու և խորնկցնելու համար՝ առեւտրական ու պատերազմական խոշոր նաւերուն անցքը դիւրացնելու նպատակով։ Եթէ փոխանակութիւն մը հարկ ըլլայ, երկու կառավարութիւնները պաշտօնապէս պիտի վարուին։

ՌՈՄԻՆ.—Հրամարակի գիները հաստատուն են, մանաւանդ հանքային արժեթուղթերու համար, որոնք կը վերուին։ Ֆրանսական Ռենդը նորէն բարձրանալով 96.95 եղաւ։ Օտար արժեթուղթերու գիները ընտանած են։ Օամ. արժեթուղթերու գիները չատ հաստատուն են։ Օամ. Միացեալը 95.95 գոցուեցաւ։ Օամ. Պանքան 709ի բարձրացաւ։ Լոնտոնի Սուկարանին մէջ հրապարակը լաւ է «սապիդամ»ի արժեթուղթերուն համար։ Սանրիկանները մինչեւ հաչով մէկ բուսաճ բարձրացան։ Հարաւային Ամերիկէի հանքային բաժնեթուղթերուն համար լաւ գործեր կ'ըլլան։

ԱԹԷՆՔ.— (Աթէնքի Գործակալութեան հեռագիր).— Սէրէզէն կը հեռագրեն թէ քոմիտէճիները հրացան ու ռազմամթերք կը բաշխեն Բէգրիչի ու Մէնիքի գաւառակներու Գուլիարներուն, նաեւ գանոնք կը մարգեն այդ գէնքերու գործածութեանը համար։

ՌՈՄԻՆ.— Սպանիոյ նախարարապետ Պ. Մարա յայտարարից թէ Մարոքի խնդրոյն վիճակը լաւ է և թէ Ֆրանսա ու Սպանիա կատարելապէս համաձայն են։

ԲԵՐԼԻՆԻՈՒԿ.— Սայդ սպրիբէ սապէս կը սահմանեն Ռուսիոյ տեսակէտը Մարոքի խնդրոյն մէջ.— Ռուսիա գժուարութիւն պիտի չյարուցանէ Մոլլա Հաֆիսի հանդիսաւորութեան մասին, սակայն նախապէս կ'ուզէ Ալճեզիրասի որոշմանց կիրառումը և Ֆրանսայի ու Սպանիոյ արքուած պաշտօնեներուն յարգումը։ Ռուսիա համոզուած է որ բոլոր տէրութիւնները համաձիա են այդ մասին, առանց գժուարութեան։ Ռուսիա, Գերմանիոյ պէս, սրագ և գոնացուցիչ լուծումի մը փափաքող է։

— Նախարարապետ Պ. Սգոլիբին ծանոյց Տումայի նախագահին թէ բոլորովին անհիմն են յեղափոխական աղաղակներու և Տումայի լուծմանը վերաբերող զրոյցները։

ԼՕԶ.— Առջի գիշերը երկու հարիւր հոգի ձերբակալուեցան։

ԲՈՒԼՈՒԶ.— Հոս ռումբերու գործարան մը գտնուեցաւ։

ԲՈՒԼՈՒԶ.— Ֆրանսիական ծանուցագիրը, Մոլլա Հաֆիսի հանդիսաւորը մասին, վաղը կամ վաղայաջորդ օրը սէրթութեանց պիտի հաղորդուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Օգաս. 23/5 Սեպտ.

Օամ. Քանա. Միացեալ 4 %	Օ. Ա.	104 05
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
Բուսիլի Երկթուղի գոց	Ֆր.	174 ⅞
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ Օգոստոս 25/7 Սեպտ.

Օամ. Քանա. Միացեալ 4 % Բ.Կ. Օ. Ա.		102 05
» » » ժամը 6ին	»	104 05
Բուսիլի Երկթուղի	Ֆր.	175 —
» » ժամը 6ին	»	175 —
Քարափ Կ. Գոյոյ	»	431 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	520 —
» » » Բ. սերի	»	517 —
» » բժնթղթ.	Ա. Ո.	14 90
Շերբեթի Խպրիկ	»	38 —
Շերբեթի Խպրիկի Հաւիտեն	»	3 15
Օամ. Ապահ. Ընկ.	»	4 05
Օամ. Ծխախտ		19 30
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 —
» ժուիանս		3 90
» պարտթուղթ		473 —
Թրանսվալ	Ֆր.	62 ½
Տէրբոսի Ջուրի Ընկ.		300 —
Պոլիս Գարասարն		— —
Մարիլի Պանքա	Օ. Ո.	5 —
Նէշէրի Բէսէնա Թրամ. բժնթղթ.	»	2 —
Սալոնիքի Պանքա		134 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		39 —
» սովորական		35 —
Քարափ Իպսիրի		— —
Լաւրիոմ	Ֆր.	56 —
Զարթբրա	»	20 ¾
Բրէսթ Ֆոնթիլ Լիժիսիէն հին		283 —
» » » նոր		247 50

ՓՈԽԱՆԱԿԱՅԻՆ ԱԿՆԿԱՐԵՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	109 ¾
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 97½
Վի

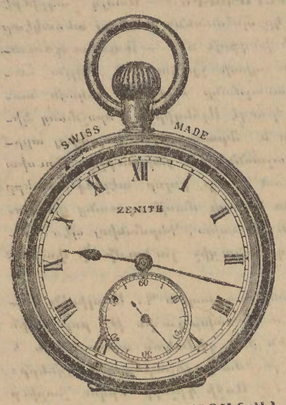

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշատէլի Դիտարանին. 1903

ՈՐՆ Է
ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԵՒ
ԱՄԵՆՈՒՍՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

ԶԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՋ, 1900

ՈՐՆ Է
ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ՔԻՒ 16 — ՊԱՇՃԷ ԳՍԲՈՒ — ՔԻՒ 16
Օսմանլի-Պաք հասցեագրեալ դիմացը
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՐՏԱՔՈՅՑ ՄՐՑՄԱՆ
Անդամ Ժիւռիի, Միլան. 1906

Մեր յարգոյ յանախորդներուն դրականապէս ապացուցանելու համար մեր **ԶԵՆԻԹ** ժամացոյցին ուրիշ ամէն ժամացոյցներէ ունեցած բացառիկ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յատկութիւններէն, այսինքն նրբանկամ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միայն մէջ իսկ բերացող **ԶԵՆԻԹ** ժամացոյց մը եթէ գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան։ 50—14

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ա.ԶԳ.— 4% Քանոպիսի Օսմ. պարտատոմսերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտատոմսերուն թիւ 25 կրօնները, որոնց պայմանաժամը կ'ուրբաթի 1902 սեպտ. 1/14ին, ինչպէս նաեւ 1893 օգոստ. 1/14է 7րդ վիճակահանութեան մէջ ամբողջի չառած պարտատոմսերը եկեմ մինչեւ յառաջիկայ 31)13 օգոստ. ներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։ 12—9

Կ. Պոլիս 18 օգոստ. 1908

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻՐ. ՏԱՐԵԾՐՋԱՆ, 1908-1909

Վարժարանիս ԻՐ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Մեծը. 1ին։ Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստ. 27-30։ Դասերը կանոնաւորապէս պիտի սկսին Մեծաբ. 1ին, Բշ. օր։ Վարժարանս իր եօթնամեայ դասընթացքով ունի այժմ Պատրաստական Ա. Բ. Գ. Դ. Ե. և Զ. դասարաններ։ Ծրագրուած է բանալ Է. դասարան մը ալ Մանկավարժական և առեւտրական դասընթացքով։ Այդ դասարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ, երբ ի մօտոյ վարժարանս ընդարձակուի յաւելուածական նոր շինութիւններով։ Աշակերտ մը որպէս զի կարենայ ընդունուիլ վարժարանի պատրաստական դասարանին մէջ, պէտք է որ, Ա. ըլլայ 10-12 տարեկան, ուշիկ և առողջ, Բ. ունենայ հետեւեալ ծանօթութիւններ.— Հայերէն վարժ գրագէտ, ընթեռնլի կերպով գրել, քերականութեան «մասունք բանիցն գիտնալ, թեւաղրութիւն մը գրի առնել առանց ուղղագրութեան խոչոր սխալներու, և թուաբանական չորս գործողութիւնները վարժ կերպով կատարել 1-1000թիւերով։ Վերի դասարաններէն որ և է մէկին մէջ ընդունուիլ ուզող աշակերտը պարտաւոր է քննութիւն տալ վարժարանի ուսուցչական Մարմնոյն առջև ըստ ծրագրին։ Թշուառաւոր դիւրեօթիկ աշակերտաց համար պէտք է վճարել, Մուտքի տուրք (միանուագ) 3 օսմ. ոսկի, Տարեթոշակ 16 օսմ. ոսկի։ Իւփոխարէն, գէշդրօթիկ աշակերտներուն վարժարանէս կը տրուի մնացեալ, հագուստ, անվրէպ կազմած, դասագիրքի և ուսում. պիտաց, ուսում և դեղ։ Մաքրութեան և թշուառական ծախքերը ևս վարժարանին վրայ են։ Ոչ-կարեմեռակ դիւրեօթիկ աշակերտաց համար պէտք է վճարել նաեւ թերև պահեստի դրամ 3 օսմ ոսկի, որ, իբրև տանդ դրամ, կը պահուի վարժարանին դրամարկղին մէջ, և եթէ կը տրուի աշակերտին՝ երբ ան վերջապէս մեկնի վարժարանէն։ Պատրաստական, Ա. և Բ. դասարանաց ցերեկեայ թշուառաւոր աշակերտաց համար պէտք է վճարել 6 օսմ. ոսկի, իսկ Գ. Դ. Ե. և Զ. դասարաններու աշակերտաց համար 7 օսմ ոսկի։ Ի փոխարէն, վարժարանս ցերեկեայ թշուառաւոր աշակերտներուն կուտայ ուսում և միայն ցերեկուան ճաշ. գաղնտկի և ջուրթակի դասերը կամաւոր։ Անոնցմէ միայն կամ միւսին փոփոխողը պէտք է որ վճարէ 3 օսմ. ոսկի։ Արձակուրդի միջոցին վարժարանս մնացող և կամ օգտիսուութեան մասնակցող դիւրեօթիկ կամ ցորեկեայ թշուառաւոր աշակերտները պէտք է որ վճարուին մէկ մէկ օսմ ոսկի։ Բոլոր այս վճարումները կանխիկ են։

* * Վարժարանս ունի նաեւ Արհեստական բաժին մը, ուր առայժմ կ'ուսուցուի միայն Կահագործութիւն՝ 4 տարիէն։ Կահագործութեան ճիւղին հետեւիլ կարենալու համար, աշակերտ պէտք է որ. Ա. ըլլայ 13-16 տարեկան ուշիկ և առողջ. Բ. լրացուցած ըլլայ արդէն վարժարանիս Բ. դասարանի ընթացքը և կամ Ադգ. Նոսա. կրթարանի մը չրջանը։ Արհեստանոցին մէջ կ'ընդունուին թէ դիւրեօթիկ և թէ ցորեկեայ աշակերտներ։ Դիւրեօթիկներու համար պէտք է վճարել միանուագ 3 օսմ. ոսկի իբրև մուտք և 12 օսմ. ոսկի իբրև տարեթոշակ։ Իսկ ցորեկեայներու համար 3 օսմ. ոսկի իբրև տարեթոշակ։ Դիւրեօթիկներու բոլոր ծախքերը վարժարանին վրայ են, իսկ ցորեկեայներու միայն ցորեկուան ճաշը։ Արհեստանոցին դիւրեօթիկ աշակերտները եւս պարտին վճարել 3 օսմ. ոսկի, իբրև պահեստի դրամ, և երբ յուսիս և օգոստոս ամսոյ մէջ վարժարանեն մնան, 1 օսմ. ոսկի իբրև արձակուրդի տուրք։

* * Զբաղուած աշակերտներու ընդունելութեան համար, դիմում ընել տեղերդ է, վասն զի վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութիւնը որոշեր, ի հարկին, կը կատարէ ծրագրավարներու բաշխումը գաւառաց վրայ և հարկ եղած ընտրական հրամանները կուտայ Ադգ. Առաջնորդարաններուն։

* * Ծնողք կամ պատասխանատու տալիս մանրամասն տեղեկութեանց համար կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ադգ. Պարեբաքարանը, կամ ի Կարին, վարժարանիս Տեսչութեան։ 10—10

Փոխ-Վերատեսուչ Սանասարեան վարժարանի
ԳԷՈՐԳ ԱՐՈՒԼԵԱՆ

Կարին, 7 յունիս 1908
Տեսչութեան հասցէն
Տեսչութիւն Սանասարեան վրժ.ի ի Կարին

ԿԵՂՐ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՋ, ԱՅՆԹԱՊ

Գոլէճիս Լգ. տարին կը սկսի Սեպտ. 9, 1908 (Ե. Տ.)։ Կ'ակնկալուի թէ նոր ենթադրանը և նոր ընդունելանը գործածուելու պատրաստ պիտի ըլլան այս տարի։ Ուսանողութեան տարեցոյցը, 2 Օսմ. ոսկի, Նախապատրաստականին և 3 Օսմ. ոսկի Գոլէճին համար, և 8 Օսմ. ոսկի դիւրեօթիկներու ծախքերուն համար։ Ուսանողութեան թոշակին ամբողջ և դիւրեօթիկներուն թոշակին կէսը կը պահանջուի Սեպտեմբեր գոլէճ մտնողներուն տակաւին և դիւրեօթիկներուն թոշակին մնացածը Յունուարին։ Բոլոր նոր ուսանողները կ'ընդունուին քննութեամբ, եթէ հոգաբարձին համար մուտքը կարգադրութիւն չըլլայ։ Մուտքի քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ Սեպ. 2-8 բոլոր հետեւեալ յայտարարութեան։

Դշ. Սեպ. 2, ժմ. 8 (Ք. Ե.) Թուրքերէն (բոլոր կարգերուն)։ Եշ. Սեպ. 3, ժմ. 8 Հայերէն, Արաբերէն (բոլոր կարգերուն)։ Ուր. Սեպ. 4, ժմ. 8 Անգլիերէն (բոլոր կարգերուն)։ Շբ. Սեպ. 5, ժմ. 8 Հին կտակարան և Քրիստոսի կեանքը։ ժմ. 1.30 Պատմութիւն Թուրքիոյ։ Բշ. Սեպ. 7. 8 Մուտ և Է. կարգի Աշխարհագրութիւն։ ժմ. 3.30 Պատմութիւն Հայոց։ Դշ. Սեպ. 8, ժմ 8 Մուտ և Զ. կարգի Թուաբանութիւն։ ժմ. 10 Յատակագիծ Պատմութեան (Է. կարգ)։ ժմ. 1.30 Է. և Ե. կարգ Աշխարհագր։

Այն ուսանողները որոնք ներկայ չեն գրանուիր որոշուած ժամանակը իրենց մուտքի քննութիւններուն համար, պարտին վճարել մէկ մէջիտ, ուրիշ օր մը կատարելու համար քննութիւնը։ Փափաքելի է որ, որչափ կարելի է, բոլոր ուսանողները վճարեն իրենց պարտքերը և ընդունին իրենց կարգի տոմսակները և դիւրեալը Սեպտ. 9ին առաջ։ Գոլէճին գրասենեակը բաց պիտի ըլլայ այս նպատակաւ Սեպ. 5, 7 և 8։

Նախադասին Ամերիկայ բացակայութեան տասն բոլոր խնդիրները, ուսուցչութիւնները և ուրիշ թղթակցութիւնները պարտին ուղղուիլ առ Տնօրէնն, Վեր. Ֆ. Ֆ. Կուասէլ, Այնթապ։ 6—5

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱԳԻՏ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրանքի
ԿԵՂՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ալեքսանդրիա, Գահիրէ, Սկլանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և ուսնդ ձգուած դրամին ու արտեղծութեան արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 արանքի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառականաց, արուեստագէտներու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը դեղէ։

Աթէնքի Պանքան հաւատարիմ կը ջանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, ու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հաշիւներ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրատարակին և թէ օտար հրատարակներուն վրայ, յանձնարարութեան շատ նպաստաւոր կերպով։

Նաեւ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, ուանդի ձեւով և ուղուած առանց հոս առնելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրոններ կը դանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Ուանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իր ուանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուղղուած առանց դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ տարուան » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —

Ուանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փոխաքիլով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր ուանդներու տեսակներ, որոնց մէջ կրնան ներմանդրել առ առաւելագոյն 100 ոսկիի ուանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրամ 52 ոսկեդրամ։ 50—15

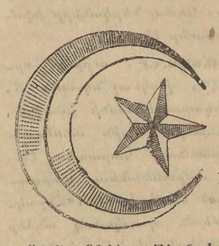

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սէֆեր 20 բուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նոյելը խան, Հէվզարէն փողոց, թիւ 14, Բօօքլրթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մանաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Սէնի ճամբի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ Իսլ Իսլամ խան, Պահէճ Գարու թիւ 10.
Պոլիս, Ասպէ պէյ և Ընկ. Վէրմիշիէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Ամբէրգոլու, Էմին-Էօնիւ, Պոնչէ Գարու Իրմիր փողոց.
Գոտրգիւղ, Ալիքսանդր Առաքասարեան չուխայի հրապարակ.
Գոտրգիւղ, Մ. Ս. Սնդրիա, Մոսա հասակի.
Պէշիկթաշ, Մ. Ա. Տէմիրքի.
Բէրա, Մանաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շէյխի, Մ. Է. Թոսի, Պէշիգթաշի հասակի, թիւ 137.
Գալաթիա, Մ. Ա. Բիրճանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէսալ Էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անէկլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Բէշիգեան Էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍՈՒՐԱՋՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ
ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՅՆ

Գիւս իտալացի ճանաչուած բիւիկաճ Հերբիւլ Բամարինիի
75% խնայողութիւն!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ներկութիւն,
ԱՆԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵՆՈՒՄ
ԵՒԷՆ ՓՈՐՁԵԼԻՔ՝ ԴՈՒՐԳ ԱԼ. ՊԻՏԻ ՀԱՄԱՁՈՒՐԳ
Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կառաւարութիւններէ, տեղեկագիր պատասխան քիմիագէտ Պ. Սթենկրոսէ և կայս. բժշկական վարժարանի բրոֆիլաէօր Տօքթ. ձէլաճանէ։
ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՏԱԿԱՑԱՆՈՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊՈՅՈՒՐՏԱԳԻՏԻ ՀԱՄԱ, ԿԸ ԴԵՆՈՒԻ
Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար
ՌԱՖԱԵԼՈՆՈՒ, ՖՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պարտաս խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս
ԴԻՐԵՆԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՆ ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

COMPAGNIE RUSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեռլերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու յարձակումի մէջ, տարանքներու փոխադրութեան ու ցուցանդէսի ապահովներու խրատակեալուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագրեալ ու ասկս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագարեան խան Վէյսսա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիրիզդաւէ խան Աչբէ Էֆէնտի ճաւէսի, թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 11 50—39

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷ
ԸՆԴՄԷՋ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նուագ	Թոնս	Նուագ	Թոնս	Նուագ	Թոնս	Նուագ	Թոնս	Նուագ	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիրօ	1311	Հիւսուլի	1581	Մարսէլլ	3709	Մարթօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամիս	938	Հիւսու	3720	Մրգաստ	3557	Ցիբրա	1735
Ամէնէլ	1547	Ուրգ	2868	Հարթիա	1600	Մրլ	1057	Մելվիա	113
Աթիւոգ	2277	Էրզրում	1713	Համիտիէ	585	Մանդեվիլլ		Պէրա	1203
Գասանս	1822	Էվիսան	504	Իսկի	3354	Մուսթիլլ	3419	Գասաս	1823
Գարանիս	1264	Իզմիր	3464	Բուրս	5540	Նեգրա	1938	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիֆիլլ	4481	Իրանգասս	1520	Շիրա	1030	Օսիս	4100	Քանէ	3327
Դիէրս	1371	Լարգա	1841	Պէրա	053	Սէթիգիս	4036	Քալիս	1470
Դալիրաս	1887	Տիրս	904	Բարլիս	2307	Օրլանս	1585	Ուրգանս	742
Դարէս	1244	Հինիանս	1828	Քոնիա	1700	Հալէբս	1637	Վասգ	1914
Դոգս	1094	Գալատիա	343	Լէս	1058	Հալ	510	Վալ	1239
Զիգանս	2729	Գրանդիսոն	4582	Լեբանոն	2272	Բրանդ	3829	Վալիտանդ	2391
Սամսուն	1831	Կալիէ	3060	Լիվերպուլ	1645	Տրեբիզոն	1658	Նէգրա	1850
Գալաթասս	4235	Նիկսիս	1145	Լարենգս	3191	Բալլ	1618	Ֆէրս	1300
Գանիզ	3905	Հոգս	1611	Մարմ	734	Ռանգս	1729	Քարս	
Դարս	325	Իզմանս	1695	Մարենիս	1778	Բարգրս	13	Մանսն	

Ընդհանուր վաճառքով Հրլի նաւ կը սպասուի.
Այէֆրս չգնենալ, նաւապետ Հիթ։
Միխաեա չգնենալ, նաւապետ Թորս։
Ընդհանուր վաճառքով Հրլի նաւ կը սպասուի.
Թորս չգնենալ, նաւապետ Ճէյքսոն, հոկտ. 4ին։
Դիմել Գործակալներուն Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԻՐԻՉՕՏ
Թիւ 22—24, Գիւլիւք Միւլիթ խան, Ղալաթիա 10 50—32

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ
1903ի
60,000,000 Ֆրանքի կամ 48,960,000 մարքի
4% փոխառութիւն՝ մասնաւոր
երաշխաւորութիւններով
11րդ վիճակահանութիւն 1908 սեպտ. 1ի,
կատարուած 1908 օգոստ. 31ին (Ն. Տ.)
Պարտատոմսերը՝ վճարելի 1908 Նոյեմ. 1ին
186 Ռուբիւր՝ 500 Ֆրանկոց
կամ 408 մարկոց

1	9361	19773	24219	34603
82	9589	20154	24281	34757
267	9594	20283	24289	34788
345	9626	20589	24821	34841
668	9911	20889	24842	34911
697	10048	20996	24887	35145
1270	10053	21147	25008	35321
1291	10317	21212	25195	35335
1487	10381	21343	25197	35338
1632	10443	21538	25279	35564
2293	10465	21578	25300	36298
2438	10803	21689	25623	37517
2539	10990	21805	25914	37592
2607	11109	21850	25977	37898
3166	11139	21908	26001	38504
3374	11177	21930	26068	39179
4307	11231	21965	26178	39392
4870	11287	22076	26227	39805
5091	11326	22088	26320	40080
5593	11432	22173	26354	40735
5757	12511	22204	26425	40878
5767	12592	22228	26462	40918
6084	12728	22262	26469	41180
6594	12874	22338	26470	41439
7613	13405	22383	26570	42306
7696	13839	22468	26929	43156
7952	14671	22510	27023	45939
8057	14785	22644	28330	47776
8086	14965	22677	28676	47781
8583	16518	23187	29013	48552
8605	16572	23353	29786	48886
8668	16595	23684	33533	50421
8686	16756	23799	33632	54290
8768	16826	23972	33677	59900
9030	17130	24018	33787	—
9040	17358	24030	34105	—
9092	19531	24053	34280	—
9196	19536	24159	34359	—

36 ռուբիւր 2500 Ֆրանկոց
կամ 2040 մարկոց

65286— 65290	103671—103675
66201— 66205	104936—104940
66666— 66670	107796—107800
69881— 69885	108146—108150
72901— 72905	108576—108580
77186— 77190	109486—109490
80676— 80680	109951—109955
85856— 85860	110721—110725
87366— 87370	110901—110905
92441— 92445	111121—111125
95196— 95200	115591—115595
96536— 96540	117221—117225
96821— 96825	117271—117275
100041—100045	117316—117320
100576—100580	118081—118085
102811—102815	119281—119285
102876—102880	119546—119550
103576—103580	119851—119855

* * *

Ազդ.—Ներկայ տարւոյ սեպտեմբեր ամիսը մօտեցած ըլլալուն, երբ ոգեկոչ ըմպելիներու տուրքին երկրորդ վճարումը կը գանձուի, Ընդհ. Տնօրէնութիւնը Կ. Պոլսոյ և չրջականերուն մէջ հաստատուած ոգելից ըմպելիի վաճառորդներուն կը ծանուցանէ թէ կանոնագրին 14րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, պարտին կանոնական արտօնագիրը ձեռք բերել օգոստոս ամսուան մէջ։ Նմանապէս կը ծանուցուի թէ նոր կազմակերպութեան և կանոնագրին 10րդ յօդուածին համաձայն, պէտք է դիմել Կ. Պոլսոյ կեդր. տեսչութեանց և Արնավուտգիւղի, Սարբերարի, Պէյգօղլի, Սկիւտարի, Գալատգիւղի ու Գումգապուի Հանր. Պարտքի գործակալութեանց, ոգելից ըմպելիի վաճառման արտօնագիրը ստանալու համար։ Ամենք որ առանց արտօնագիրը ձեռք բերած ըլլալու յառաջիկայ սեպտ. 1էն առաջ ոգելից ըմպելի կը ծախեն, օրէնքին պատժական տրամադրութեանց կ'ենթարկուին։ Օգոստոս ամիսը վերջնանալուն պէտ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
11/24 Օգստ. 1908 8—8

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑ
ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայի այս դպրոցը կը բացուի Սեպտ. 9ին չորեքշաբթի։ Տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի։ Դաշնակի և երգեցողի համար զատ վճարում կ'ըլլայ։ Հայ և յոյն աշակերտուհիներ կ'ընդունուին։ Դպրոցին լեզուն անգլիերէն է։ Բայց լաւ խնամ կը տարուի մայրենի լեզուներու ուսուցման։ Եւրոպացի վարժուհի մը կ'աւանդէ ֆրանսերէնի և երաժշտութեան դասերը։ Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի պարզ կարի և կարուձեւի։ Դպրոց մտնել վաղաքոյրներ անմիջապէս դիմելու եւ Միս. Հ. Կ. Փաուըրսի, Պայպլը Հաուս Կ. Պոլիս։ 10—7

ՄՕՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբարդ եւ ապրանք փոխադրող
տոգեկնաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայդօգրիս
Մինիս	Էմիյսիս
Բաֆսիս	Պուլգիրիս
Թէյպիր	Մօնրիս
Նարայօն	Ֆայրիլի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպս

Առաջին կարգի լաստանաւերը լաւ հանդիսաւորեալ են, նաւուն մէջերը ընդարձակ սենեակներ ունին, երկաթակապարիներով կը լուսաւորուին եւ կին համարներ ունին։

Երկրորդ կարգի լաստանաւերն ալ սենեակներ թուով նոյնքան կ'ունենան բայց անոնք կ'ունենան կ. Գալաթիայի գրասենեակ մը։ 11

Կը խնդրուի ճանապարհորդները որ փոխադրութեանց համար Հաւասիոյ մոտը գտնուող Հաուսիոյ գրասենեակը դիմեն։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւատոմարներուն համար ապրանքներ ի գրանցուն։

Դիմել առ Ն. Վ. ՈՒՐԻՈՒ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուէթիլ խան Պանկի պարտ. Գալաթա
ՀԻՒՍ ՄՕՍ Ընկ.
50—39 31 Հէմ Գրիդ. Լիվերպուլ.

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Օգոստոս

Դշ. 20/2 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսուն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պոթում. կեռ օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 20/2 Օռեստ. իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 21/3 Իզմիր, Պիրէն և Ալեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 21/3 Օռեստ. ժամը 4ին։
Ուր. 22/4 Սեվաստօպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 23/5 Օռեստ. ժամը 10ին։
Շբ. 23/5 Տարասնէլ, Միթիլի, Իզմիր, Գիրա, Հանգաս Մէրբին, Իքէնտէրուն, Թրիպոլի, Գերոմի, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սաիտ և Ալեքսանդրիա. ժամ 4

50—44

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ
Սեպտ. 15ին, Սիրեսի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 14ին, Ժօնի, Սեւ Ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Սեպտ. 14ին, Ժօնի, Մարսիլիա։
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լիմասոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրի համարով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թոփխանէ, քարափին վրայ։
15 50—43 Թ. ՌԷՊՈՒ

Khedivial Mail Line
(Գէեթվիալ Մէյլ Լայն)
Շաբաթական ամէնեն արագ երթեւեկ
Պոլսոյ եւ Ադրիանգրիոյ միջեւ
Իսմայիլիա չգնենալը. Նաւապետ Սուրլիէ, կիրակի, 6 սեպտեմբեր 1908 (Ք. Ե.) կէս օրին Ադրիանգրիոյէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 8 սեպտ. 1908 (Ք. Ե.) կէս օրէ հետքը. ժամ 3ին պիտի մեկնի Ալեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Գրէկան։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻՍ
Մենզպահի չգնենալը, նաւապետ Տամիր, սեպտ. 21ին Կ. Պոլսէն համարձակ եկէք դէպի Կէլիբոլը, Տարանտէ, Մեթիլի Իզմիր, Սաքզէ, Հոգդա, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Գերոմի, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սաիտ և Ալեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէճիի խան, իսկ մասնաւորաբար, Գալաթա, Վարիսէ Սալիհ խան։

Առաջնորդ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՇԱՃԵԱՆ